

Зміст

Перелік умовних скорочень:	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1	6
ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ ІЗ СВІТОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ТОРГІВЛІ (СОТ)	6
1.1. Теоретичні основи співробітництва між Україною та СОТ.....	6
1.2. Розкриття інформаційної бази дослідження взаємодії України із СОТ	11
1.3. Критичний аналіз літератури, присвячений проблематиці дослідження	20
РОЗДІЛ 2	23
СУЧАСНИЙ СТАН СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ІЗ СВІТОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ТОРГІВЛІ	23
2.1. Основні етапи розвитку взаємовідносин між Україною та Світовою організацією торгівлі.	23
2.2. Вплив співробітництва між Україною та СОТ на економічний і фінансовий розвиток.....	26
2.3. Дослідження результативності та ефективності співробітництва між Україною та Світовою організацією торгівлі.	39
РОЗДІЛ 3	42
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ІЗ СВІТОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ТОРГІВЛІ	42
3.1. Проблеми пов’язані з організацією взаємодії України та СОТ	42
3.2. Рекомендації та управлінські рішення, спрямовані на покращення співробітництва між Україною та СОТ	45
Висновки	48
Список використаних джерел:	52
ДОДАТКИ	56

Перелік умовних скорочень:

1. СОТ - Світова організація торгівлі
2. ВВП - валовий внутрішній продукт
3. ЗМІ - засоби масової інформації
4. ООС – операція об'єднаних сил

ВСТУП

Актуальність теми. Залучення до Світової організації торгівлі (СОТ) в 2008 році стало для України важливим кроком у сприянні розвитку економіки країни і тіснішої інтеграції в світову економічну систему. Україна забезпечує достатньо високий рівень зовнішньоекономічних зв'язків з більш ніж 200 країнами світу, а СОТ є важливим гравцем на міжнародній арені у відносинах стосовно міжнародної торгівлі, з аспектів визначення сертифікації та регулювання міжнародного торговельного обміну. Тому питання ефективної співпраці з СОТ має велику актуальність для України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та публікації присвячені вивченню ефективності співпраці України з СОТ і виявленню перспектив розвитку національної економіки України в контексті її інтеграції в світову економіку. В результаті досліджень було виокремлено проблеми, що перешкоджають розвитку співробітництва України та СОТ, і запропоновані шляхи їх вирішення.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи полягає у комплексному дослідженні співробітництва України із Світовою організацією торгівлі, виявленні впливу на макрофінансову стабілізацію, визначення проблем та розробка рекомендацій, спрямованих на його вдосконалення. Для досягнення визначеної мети були поставлені наступні завдання:

- висвітлити теоретичні основи співробітництва між Україною та СОТ;
- розкриття інформаційної бази дослідження взаємодії України із СОТ;
- критичний аналіз літератури, присвяченої проблематиці дослідження;
- дослідити сучасний стан співробітництва між Україною та СОТ;
- висвітлити основні етапи взаємодії між Україною та СОТ;
- проаналізувати вплив правил СОТ на економічний та фінансовий розвиток України;
- окреслити проблеми, пов'язані з організацією взаємодії України та СОТ;

- розробити рекомендації та управлінські рішення, спрямовані на покращення співробітництва між Україною та СОТ.

Об'єктом дослідження є сукупність економічних відносин, пов'язаних з організацією співробітництва між Україною та Світовою організацією торгівлі.

Предметом дослідження є вплив співробітництва із Світовою організацією торгівлі на макрофінансову стабілізацію в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань дослідження використовувалися такі методи дослідження: аналіз статистичних даних, документальний аналіз, порівняльний аналіз, спостереження та аналіз інформації в мережі Інтернет.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Отримані результати дослідження мають важливе теоретичне значення, оскільки вони дають змогу з'ясувати особливості співпраці України з СОТ і надати рекомендації щодо її подальшого розвитку.

Інформаційна база дослідження: офіційні сайти Верховної Ради України та Світової організації торгівлі; статистичні дані Державної служби статистики України та дослідження міжнародних організацій; публікації експертів та дослідників в галузі міжнародної торгівлі та економіки України: Іщук Ю. А., Чириченко Ю. В., Бобух І.М., Слободян В. та інші.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ ІЗ СВІТОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ТОРГІВЛІ (СОТ)

1.1. Теоретичні основи співробітництва між Україною та СОТ

Світова організація торгівлі є міжнародною організацією, яка створена з метою сприяння вільній торгівлі між країнами. Організація була заснована в 1995 році і на сьогоднішній день об'єднує понад 160 країн-членів, що складають приблизно 98% світового торгового обсягу.

СОТ відіграє важливу роль в розвитку світової торгівлі, забезпечуючи правила і механізми для вирішення торгових суперечок між країнами-членами, зниження та ліквідацію тарифів і інших перешкод на шляху вільної торгівлі, створення сприятливого середовища для підвищення інвестиційного капіталу і розвитку економіки в цілому.

Крім того, СОТ відіграє важливу роль в забезпеченні розвитку країн, що розвиваються та їхнього доступу до світового ринку. Це робиться через такі програми, як технічна допомога та розвиток інфраструктури торгівлі.

У сучасному світі СОТ стала важливим символом вільної торгівлі та належного регулювання міжнародної торгівлі. За допомогою СОТ країни можуть сприяти розвитку своїх економік та забезпечити результативне співробітництво у глобальному масштабі.

Україна регулярно співпрацює з Світовою організацією торгівлі з 1995 року. Ця взаємодія має велике значення для економіки України, оскільки СОТ є важливим форумом для здійснення всесвітньої торгівлі та забезпечення правового регулювання у сфері міжнародної торгівлі.

Україна вступила до Світової організації торгівлі у травні 2008 року [1]. Членство в СОТ забезпечує для України доступ до глобального ринку та допомагає у підвищенні конкурентоспроможності її економіки. Це був важливий крок для

нашої країни, оскільки членство у СОТ дозволило їй забезпечити доступ до світового ринку, налагодити зовнішньоекономічні зв'язки і залучити інвестиції.

При вступі до СОТ Україна збільшила свої можливості в зовнішній торгівлі і забезпечила правовий захист для своїх експортерів [2]. Для України важливим є доступ до зовнішніх ринків та зменшення тарифів на імпорт.

Однак, перехід до вільної торгівлі не був без проблем. Під час переговорів були підняті такі складні питання, як захист сільського господарства та виробництва в невеликих містах.

При входженні до СОТ Україна повинна була домовитися про зниження тарифів на ввезення товарів в країну. Це сприяло збільшенню іноземних інвестицій і розвитку зовнішньої торгівлі. Вплив членства у СОТ на розвиток економіки в Україні визначається наступними факторами:

1. Підвищення конкурентоспроможності. Членство в СОТ дозволяє зменшити тарифні бар'єри і сприяє збільшенню конкуренції на внутрішньому ринку. Це прискорює розвиток внутрішнього ринку та збільшує можливості для залучення іноземних інвестицій.

2. Розвиток міжнародної торгівлі. Членство в СОТ є підтримкою для експорту України, оскільки за допомогою різних торгових угод і договорів, ми можемо з легкістю пропонувати наші товари на міжнародних ринках.

3. Захист прав інтелектуальної власності. Членство в СОТ дозволяє Україні захистити свої права інтелектуальної власності, що є дуже важливою складовою соціально-економічного розвитку.

4. Підвищення якості продукції. Членство в СОТ спонукає виробників України підвищувати якість продукції, що стає важливою умовою конкуренції на світовому ринку.

5. Розвиток міжнародної співпраці. Участь в СОТ дозволяє Україні співпрацювати з іншими країнами-членами організації, що сприяє досягненню більш ефективної взаємодії в різних напрямках, включаючи економічний, науковий та культурний розвиток.

Отже, членство України в СОТ має значення для розвитку нашої економіки і підвищення конкурентоспроможності в тому числі на міжнародному ринку. В епоху глобалізації світової економіки членство в СОТ є обов'язковою умовою для країн-експортерів, які прагнуть залучати інвестиції та підвищувати економічний рівень життя своїх громадян [3].

Вступ у Світову організацію торгівлі є одним з ключових напрямків зовнішньої економічної політики України. Вступ до СОТ відкриває доступ до світових ринків, забезпечує зменшення мит, створення сприятливих умов для трансграничних бізнес-операцій та прискорення реформування економіки. Проте, вступ до СОТ також має свої недоліки.

Плюси вступу до СОТ для українських підприємств [4]:

1. Збільшення експорту. Вступ до СОТ дозволяє українським компаніям збільшити обсяг експорту шляхом зниження митних бар'єрів на іноземних ринках.

2. Зниження мит. Вступ до СОТ дозволяє українським підприємствам знизити митні ставки на імпорту товарів з інших країн, що зменшує витрати на покупку імпортованих продуктів.

3. Покращення конкурентоспроможності. Вступ до СОТ сприяє розвитку конкуренції, що стимулює українські підприємства до покращення якості своїх товарів і послуг та до зниження цін.

4. Вивчення досвіду. Вступ до СОТ надає можливість українським підприємствам вивчати досвід інших країн у розвитку бізнесу та використання новітніх технологій.

Мінуси вступу до СОТ для українських підприємств:

1. Збільшення конкуренції. Вступ до СОТ може збільшити конкуренцію на внутрішньому ринку, зокрема з іноземними компаніями, що може призвести до зменшення прибутку для українських підприємств.

2. Захистна політика. Іноді вступ до СОТ може приводити до скорочення захистної політики українських підприємств на внутрішньому ринку, що може знизити їх конкурентоспроможність.

3. Зміни у бізнес-середовищі. Вступ до СОТ може призвести до змін у бізнес-середовищі, що може вимагати від підприємств додаткових ресурсів та фінансових зусиль для адаптації до нових умов.

Плюси вступу до СОТ для українських споживачів:

1. Зниження цін. Зниження мит та збільшення конкуренції на внутрішньому ринку може призвести до зниження цін на товари та послуги для споживачів.

2. Розширення асортименту. Вступ до СОТ дозволяє українським споживачам мати доступ до більш широкого асортименту товарів та послуг.

3. Забезпечення якості. Вступ до СОТ може призвести до забезпечення високої якості товарів та послуг, оскільки підприємства будуть стимульовані до покращення якості своїх продуктів та послуг в конкурентній боротьбі на внутрішньому ринку.

Мінуси вступу до СОТ для українських споживачів:

1. Ризик низької якості. Вступ до СОТ може призвести до збільшення ризику низької якості товарів та послуг, оскільки будуть відсутні бар'єри для ввезення на внутрішній ринок продуктів низької якості.

2. Витрати на адаптацію. Вступ до СОТ може вимагати від споживачів додаткових витрат на адаптацію до нових умов, наприклад, на придбання товарів з іноземних інтернет-магазинів.

3. Конкуренція з іноземними компаніями. Вступ до СОТ може збільшити конкуренцію з іноземними компаніями, що може призвести до зменшення присутності українських компаній на внутрішньому ринку.

Одним з основних завдань СОТ є забезпечення рівних прав для всіх країн у міжнародній торгівлі. В рамках цього завдання, СОТ забезпечує дотримання правил торгівлі, таких як відсутність тарифних і не тарифних бар'єрів торгівлі, дотримання правил державної підтримки та захисту інтелектуальної власності.

Крім того, СОТ має важливу роль у вирішенні торговельних конфліктів між країнами. Зокрема, СОТ має відповідні механізми для вирішення спорів у сфері міжнародної торгівлі, такі як Судовий орган СОТ, який може вирішувати спори між країнами відповідно до правил торгівлі.

Завдяки механізмам вирішення спорів, СОТ може запобігати ескалації торговельних конфліктів, які можуть стати причиною загострення геополітичної ситуації. Також, СОТ допомагає замість тарифів на товари та послуги використовувати інші методи, які теж можуть зменшити різноманіття конфліктів та знизити суперечки при розмежуванні національних тарифів.

Отже, СОТ відіграє важливу роль у вирішенні торговельних конфліктів та сприяє стабільності світової економіки. Дотримання збалансованих правил міжнародної торгівлі, сприяння зменшенню конфліктів та забезпечення вирішення спорів міжнародними механізмами допомагають зберегти рівновагу на міжнародному ринку товарів та послуг.

Участь України у СОТ є важливою для розвитку економіки країни та забезпечення входження на міжнародні ринки збуту українських товарів та послуг.

Україна має можливість відкривати нові ринки для своїх товарів та послуг завдяки сприятливим умовам, які надає СОТ. За умови виконання вимог СОТ, українські компанії можуть діяти на ринках інших країн, максимально використовуючи свій потенціал.

Зокрема, Україна має можливість збільшення обсягів експорту аграрної продукції, паливно-енергетичної сировини, металургійної і хімічної продукції, технологічних товарів та послуг. Співпраця з Європейським Союзом забезпечує збільшення обсягів торгівлі, зокрема збільшення обсягів експорту аграрної продукції та продуктів харчування в ЄС [5].

Крім того, Україна активно співпрацює з країнами Азії та Південної Америки, оскільки регіональні угоди можуть значно збільшити доступ до цих ринків.

Важливим кроком для розвитку економіки України є розвиток експортної інфраструктури, яка забезпечує зручний доступ до ринків збуту. Уряд працює над модернізацією морських та інших транспортних засобів, підвищенням відповідності вимогам міжнародних стандартів та забезпеченням прозорих процедур митного контролю.

Україна має значний потенціал для залучення іноземних інвестицій, що допоможе підвищити конкурентоспроможність національної економіки та розширити можливості для експорту.

Таким чином, перспективи співробітництва України та СОТ дуже високі, і надіємось, що вступ України до СОТ забезпечить розвиток економіки країни та допоможе відкрити нові ринки для українських товарів та послуг.

1.2. Розкриття інформаційної бази дослідження взаємодії України із СОТ

З членства в СОТ, Україна також зобов'язалася дотримуватися міжнародних норм і стандартів в торгівлі і використовувати сучасні підходи до сприяння розвитку своєї економіки. При цьому, відповідно до умов членства в СОТ, Україна повинна була впровадити реформи, зокрема в галузі тарифного регулювання, захисту інтелектуальної власності і ліцензування послуг.

Членство в СОТ дало Україні можливість залучати інвестиції в економіку країни, що сприяло підвищенню конкурентоспроможності. Ми також змогли розширити партнерські відносини з іншими країнами та збільшити експорт товарів, що виготовляються в Україні.

Співробітництво з СОТ дає нам можливість бути більш конкурентоспроможними в глобальному економічному середовищі, сприяє розвитку експортної напрямку і сприяє економічному зростанню країни. Однак, ми повинні продовжувати реформи, щоб забезпечити нашій економіці максимальну конкурентоспроможність на світовому ринку [6].

Узагалі, членство України в СОТ має значний вплив на нашу економіку та сприяє її розвитку. Співпраця з СОТ є важливою для зміцнення нашої позиції на світовому ринку та забезпечення національних інтересів. Тому, Україна повинна продовжувати співпрацю з СОТ та дотримуватися міжнародних норм та стандартів в торгівлі.

Інформаційна база дослідження взаємодії України із Світовою організацією торгівлі є сукупністю даних, фактів, аналізів та висновків, необхідних для вивчення співпраці між Україною та СОТ.

Ця інформаційна база включає в себе повну інформацію про членство України в СОТ, правила і принципи СОТ, внутрішній законодавчий акт України, який регулює торгівельні відносини з країнами-членами СОТ, звіти і документацію про торгівельні операції України з країнами-членами СОТ та інші матеріали [7].

Однією з головних метою створення такої інформаційної бази є забезпечення наукових та дослідницьких робіт з питань взаємодії України із СОТ, що дає змогу адекватно оцінювати вплив на макрофінансове середовище країни. Також це допомагає державним органам в більш ефективному виконанні своїх завдань та ухваленні компетентних рішень.

Первинним пріоритетом макрофінансової стабілізації повинно стати забезпечення сталих темпів економічного зростання, оскільки джерелом забезпечення макроекономічної та макрофінансової стабілізації є ВВП (рис. 1.1). Це економічне зростання також має бути збалансованим, з акцентом на розвиток і підтримку здорового рівня зростання без створення ризику інфляції чи рецесії. Для підтримки економічного зростання важливо мати надійну фіскальну політику, стабільний обмінний курс і відповідну монетарну політику. Це допоможе гарантувати, що економіка залишається здоровою, а зростання не заважають зовнішні шоки чи фінансова нестабільність. Крім того, важливо мати міцне регуляторне середовище, яке може допомогти забезпечити основу для економічної стабільності та створити стимули для компаній інвестувати в довгостроковій перспективі.

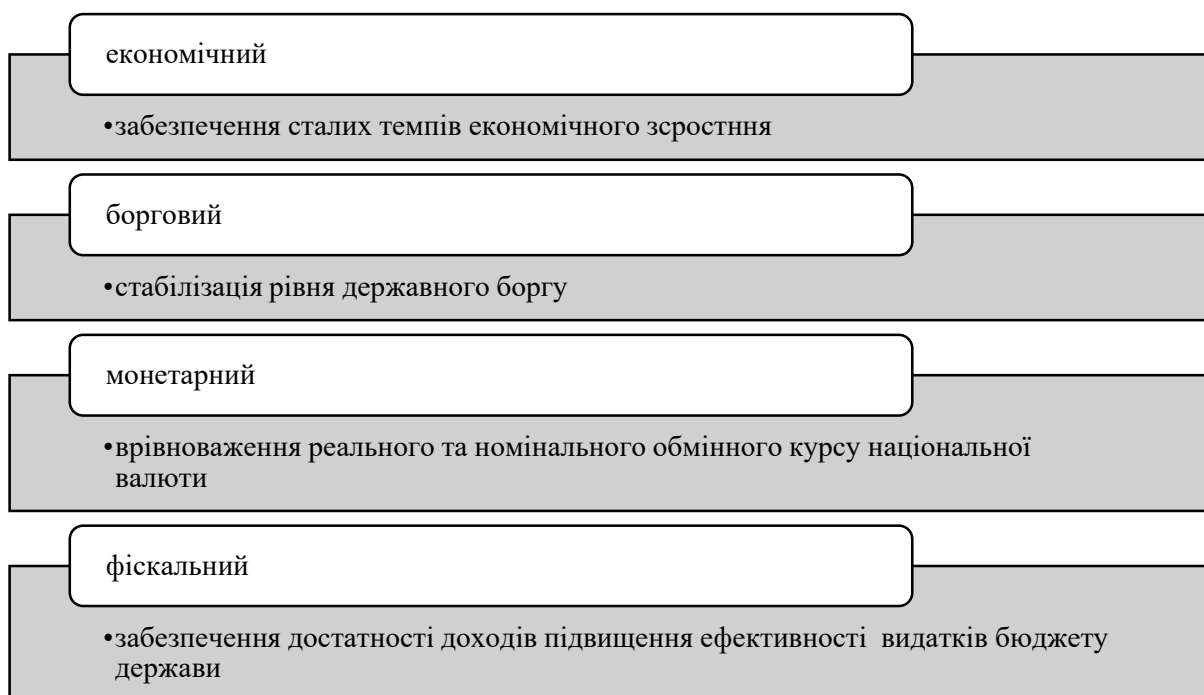

Рисунок 1.1 – Пріоритети макрофінансової стабілізації країни

Джерело: складено за даними: Сущенко О.М., Сутність, принципи та пріоритети макрофінансової стабілізації України. URL: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/3467>.

Інформаційна база є важливим інструментом для підготовки до переговорів з країнами-членами СОТ, а також для вирішення торгівельних спорів з ними.

Згідно з угодою про членство в СОТ, Україна зобов'язується до ухвалення законодавчих актів та адміністративних рішень, які відповідають стандартам та принципам СОТ. Тому наявність інформаційної бази має бути однією з найважливіших складових у процесі забезпечення виконання домовленостей та договорів, укладених між Україною та країнами-членами СОТ.

У процесі переговорів з СОТ, Україна змінила свою законодавчу базу з торгівлі з метою відповідності вимогам організації. Зокрема, були внесені зміни до Закону про імпорتنі мита, Закону про захист прав інтелектуальної власності та інших

Україна має намір зробити крок до глибших торгівельно-економічних відносин шляхом укладення угод про вільну торгівлю з іншими країнами, такими як Китай, Канада та інші. Однак, залишається відкритим питання, як СОТ вплине

на українську економіку у майбутньому та як країни-члени організації допоможуть Україні у розвитку та модернізації.

Підготовка до вступу України до СОТ являє собою комплексний процес, який включає в себе ряд законодавчих змін та доповнень. Основна мета цього процесу - підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку.

Одним з важливих законодавчих аспектів підготовки до вступу до СОТ є адаптація національного законодавства до вимог стандартів СОТ. У зв'язку з цим, в Україні було прийнято ряд важливих законодавчих актів, таких як:

- Закон України "Про митний тариф України" № 2697-IX від 19 жовтня 2022 року визначає основні положення, принципи формування, застосування та зміни митного тарифу України, порядок класифікації товарів за митним тарифом і митне оцінювання товарів [8].

- Закон України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту" №330-XIV редакція від 13 лютого 2020 року [9]. Встановлює правила, які спрямовані на захист національного товаровиробника від недобросовісного імпорту товарів з інших країн. Цей закон формує механізми проведення антидемпінгових розслідувань, визначення шкоди та порядку накладення антидемпінгового мита. Також закон передбачає заходи компенсаційного регулювання у разі недобросовісного імпорту товарів, як-от незаконна субсидія товару експортером.

- Генеральна угода про торгівлю послугами - це міжнародний договір, що регулює міжнародну торгівлю послугами і сприяє збільшенню світової торгівлі [10]. Угода встановлює правила та процедури для переговорів між країнами-членами й задає принципи недискримінації, прозорості та сприяння конкуренції на ринку послуг.

- Угода "Про технічні бар'єри в торгівлі", яка має на меті забезпечення взаємного визнання стандартів та технічних норм між країнами [11].

Крім того, Україна брала участь у переговорах з іншими країнами-членами СОТ з метою укладення договорів про взаємне визнання та приведення свого

законодавства до вимог СОТ [12]. Зокрема, в рамках підготовки до вступу до СОТ, Україна підписала понад 50 угод про вільну торгівлю з різними країнами.

Отже, законодавчий аспект підготовки до вступу України до СОТ є важливим елементом в забезпеченні конкурентоспроможності країни на світовому ринку та реалізації її зовнішньоекономічного потенціалу.

Україна вже за цей час зуміла забезпечити значний ріст експорту товарів і послуг, а також здійснити важливі реформи в галузі торгівлі та знизити бар'єри для зовнішньої торгівлі. Перспективи розвитку взаємодії України із СОТ є досить великими і можуть відкрити значні можливості для розвитку економіки.

Перш за все, вступ України до СОТ дав можливість експортувати товари та послуги на більш вигідних умовах. Українські компанії можуть використовувати правила СОТ для доступу до зовнішніх ринків, що значно підвищує їх конкурентоспроможність [13].

Крім того, Україна продовжує робити важливі кроки у напрямку зниження бар'єрів для зовнішньої торгівлі, що в частині реформ в галузі торгівлі і впровадження заходів щодо дотримання прав СОТ. Це означає, що українські компанії можуть відчувати підвищення експортної активності і привабливість для іноземних інвесторів.

На жаль, Україна і досі стикається з певними проблемами у взаємодії із СОТ, такі як недостатнє реалізоване потенціал щодо розвитку певних секторів економіки, недостатня конкурентоспроможність деяких українських товарів, а також проблеми з дотриманням прав з міжнародної торгівлі. Однак ці проблеми можуть бути вирішені через здійснення реформ і поглиблення співпраці між Україною і СОТ.

Таким чином, перспективи розвитку взаємодії України із СОТ є досить великими, і українські компанії можуть відчути значне підвищення своєї конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Єдиний важливий фактор – це реалізація потенціалу, що лежить у зоні співпраці між Україною і СОТ.

Україна зробила значні зусилля для підвищення свого економічного становища та участі у світових економічних процесах.

Однією з найбільших проблем у взаємодії України та СОТ є високі тарифні бар'єри, які перешкоджають українським товаровиробникам входити на зарубіжні ринки. Це стосується, зокрема, продукції сільськогосподарського сектору, де національні сільськогосподарські виробники зазвичай зазнають серйозної конкуренції з боку великих та добре субсидованих агропромислових компаній інших країн.

Іншою проблемою є високі стандарти виробництва товарів, які супроводжуються короткими термінами на зміну вимог [14]. Це може виявитися складною задачею для великих та маленьких компаній з нашої країни, особливо для тих, які ще не мають досвіду експорту товарів на світові ринки.

Також однією з перешкод є технічні та вимірювальні стандарти, які не завжди належним чином узгоджені з іншими країнами. Це може стати перепоною для торгівлі окремих товарів та послуг між Україною та СОТ.

Іншою проблемою є питання інтелектуальної власності та захисту товарних знаків, які часто порушуються в інших країнах. Це може негативно позначитися на українських виробниках, особливо в тих галузях, де інновації та винаходи мають велику роль.

Отже, вступ до СОТ має свої виклики та перешкоди для України, однак при цьому необхідно зосередитися на тих позитивних аспектах, які він може надати, щоб розвивати нашу економіку та створювати нові можливості для нашої країни [15].

СОТ є однією з найважливіших міжнародних організацій, задачею якої є сприяння вільній та справедливій міжнародній торгівлі між різними країнами. Участь України в СОТ має безперечний вплив на розвиток її зовнішньої торгівлі та є важливим кроком у напрямку європейської інтеграції.

Роль СОТ у розвитку зовнішньої торгівлі України полягає, передусім, у наданні можливості експортувати товари та послуги за максимально вигідними умовами на світовому ринку. Завдяки участі в СОТ, Україна отримала можливість отримувати більш сприятливі умови для експорту своїх товарів та послуг, зокрема,

зниження мит, збільшення лімітів на імпорт в інші країни, захист національних інтересів в торговельних спорах тощо.

Показники результативності та ефективності взаємодії України та СОТ можуть бути оцінені за різними параметрами. Нижче представлені деякі з них:

1. Експорт імпорту товарів. Один з основних показників ефективності будь-якої країни в СОТ полягає у забезпеченні збалансованого відношення між експортом і імпортом товарів.

2. Будівництво позитивної репутації. Україна неодноразово була звинувачена в порушенні прав людини та інших стандартів, які регулюються СОТ. Однак, уряд України активно працює над вирішенням цих проблем та забезпеченням відповідності до стандартів СОТ. Це позитивно позначається на репутації країни як надійного партнера, і відповідно, забезпечує кращі умови торгівлі.

3. Доступ до ринків: Україна отримала доступ до більшої кількості ринків за допомогою членства у СОТ. Україна має понад 50 угод про вільну торгівлю з різними країнами світу та забезпечує найбільший доступ до зовнішніх ринків для своїх експортерів.

4. Підвищення конкурентоспроможності. Членство у СОТ допомагає Україні підвищувати свою конкурентоспроможність та просувати свої товари та послуги на зовнішніх ринках. Зокрема, за допомогою СОТ Україна забезпечила зниження митних бар'єрів на весь ряд товарів, що дозволило їм стати конкурент спільноті на світовому ринку.

5. Розвиток виробництва. Вступ до СОТ сприяє розвитку внутрішнього виробництва країни, оскільки це дає можливість просувати внутрішній виробничий потенціал, залучати іноземні інвестиції та технології, підвищувати якість виробів та більш ефективно використовувати ресурси.

Крім того, СОТ допомагає Україні встановити стандарти якості та безпеки товарів, що експортуються за кордон. Відповідні стандарти дозволяють нашим експортерам просувати свої товари на міжнародні ринки, доводячи їх якість та безпеку.

Також СОТ надає Україні можливості для розширення міжнародних контактів та залучення інвесторів з інших країн. Завдяки цьому, нашій країні відкриваються нові ринки збуту, що призводить до зростання експорту та загальної зовнішньоторговельної активності.

Отже, роль СОТ у розвитку зовнішньої торгівлі України надзвичайно велика. Участь у цій міжнародній організації є дуже важливим джерелом підтримки економічного розвитку, розширення міжнародних контактів та впровадження світових стандартів у сфері торгівлі.

Україна зобов'язалася дотримуватися правил та стандартів Світової організації торгівлі при приєднанні до неї в 2008 році (рис. 1.2). Такі зобов'язання включають в себе:

- Найбільш облігаційний режим торгівлі, що передбачає зменшення митних бар'єрів для імпорту та експорту товарів.
- Дотримання правил інтелектуальної власності, зокрема патентних прав.
- Забезпечення вільної конкуренції на внутрішньому ринку.
- Допомога усуненню будь-яких перешкод, що заважають міжнародній торгівлі.

Рисунок 1.2 – Оцінка прогресу та кількості зобов'язань у 2022 році

Джерело: розраховано за даними видання Європейська правда. URL: <http://navigator.euointegration.com.ua/tasks>

Україна також повинна періодично повідомляти СОТ про свої торговельні політики та практики. Останнім часом значної уваги приділяється реформуванню митної служби України та вдосконаленню митного законодавства відповідно до стандартів СОТ.

Одним з головних завдань СОТ є стимулювання міжнародної торгівлі та сприяння економічному розвитку країн. Україна активно працює над підвищенням конкурентоспроможності своїх товарів та послуг на зовнішніх ринках, сприяє розвитку експорту та приваблює інвестиції.

В рамках СОТ Україна взаємодіє зі своїми партнерами з більш ніж 160 країн світу. Важливими напрямками співпраці є поглиблення торгових та економічних зв'язків, зменшення торговельних бар'єрів та співпраця з іншими країнами у сфері створення та впровадження нових технологій.

Завдяки співпраці з країнами-учасницями СОТ Україна змогла отримати доступ до нових ринків збуту своїх товарів та послуг, а також підвищити експорт. Україна активно працює над підписанням та ратифікацією багатосторонніх угод з іншими країнами, що сприяє зміцненню торговельних зв'язків та привабленню інвестицій.

Отже, співпраця України з іншими країнами-учасницями СОТ є важливим елементом зовнішньоекономічної діяльності країни, що допомагає підвищувати конкурентоспроможність української економіки та зміцнювати її позиції на світовому ринку.

У зв'язку з вступом у 2016 році в дію Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Україною, яка передбачає гармонізацію міжнародних стандартів, Україна має на меті далі розвивати співпрацю з СОТ.

В рамках взаємодії з СОТ, Україна зобов'язана дотримуватися правил і норм СОТ, пов'язаних з міжнародно-правовим договором, що стосується вільної

торгівлі. Наприклад, Україна повинна дозволяти імпорту і експорту товарів відповідно до міжнародно-правових норм, які встановлені СОТ.

При цьому, відповідно до правил СОТ, Україна має право запроваджувати свої власні митні тарифи та імпортуні квоти, які захищають вітчизняних виробників і підприємств. Проте, вирішення спорів з іншими країнами може відбуватися за участю СОТ через механізм розгляду спорів.

Отже, взаємодія України із СОТ має сприяти розвитку міжнародної торгівлі, збільшенню експорту та імпорту товарів, захисту вітчизняних виробників, а також підвищенню інвестиційного простору в Україні.

1.3. Критичний аналіз літератури, присвячений проблематиці дослідження

Однією з найбільш ґрунтовних праць, присвячених співпраці України зі Світовою організацією торгівлі, є монографія Іщук Ю. А., Орехова Т. В. «Трансформаційні процеси на міжнародних товарних ринках під впливом викликів сучасної міжнародної торговельної політики». У монографії проаналізовано теоретико-методологічні засади участі України в СОТ, а також практичні наслідки цієї співпраці для української економіки та суспільства [16].

Іщук Ю. А., Орехова Т. В. дають ґрунтовну оцінку поточної економічної ситуації в Україні та доводить, що членство країни в СОТ є критично важливим для її довгострокового розвитку. Вони пояснює, як правила та принципи СОТ можуть допомогти Україні залучити іноземні інвестиції, збільшити експорт та покращити внутрішню політику.

Автори також аналізують виклики, з якими стикається Україна на шляху до виконання вимог СОТ, такі як необхідність реформування правової системи, вдосконалення правил доступу до ринків та вирішення питань інтелектуальної власності. Вони закликають до комплексного підходу до вступу України до СОТ, до якого мають бути залучені не лише урядовці, але й бізнес-організації, громадянське суспільство та науковці.

Загалом «Трансформаційні процеси на міжнародних товарних ринках під впливом викликів сучасної міжнародної торговельної політики» є цінним ресурсом для всіх, хто цікавиться теоретико-методологічними засадами співробітництва України з СОТ. Вона містить детальний аналіз можливостей та викликів, з якими стикається Україна у своєму прагненні стати повноцінним інтегрованим членом глобальної торговельної системи [17].

Одним з суттєвих досліджень проблем взаємодії України із СОТ є праця Гончар Д.Р. «Роль та місце СОТ у регулюванні торговельних відносин між країнами на сучасному етапі розвитку міжнародної торгівлі». Автор систематизує теоретичні засади взаємодії між Україною та СОТ, окреслює концептуальні засади такої взаємодії, а також досліджує практичні аспекти впровадження українських законів та норм в сфері торгівлі, які відповідали б чинному законодавству СОТ [18].

У своїй роботі автор добре описує роль СОТ, яка полягає в тому, щоб створити світову торговельну систему, яка була б рівною для всіх країн світу. Автор підкреслює, що для України вступ до СОТ є важливим кроком у побудові стабільного економічного розвитку та привабливості для іноземних інвесторів.

Іншим цікавим дослідженням проблематики взаємодії України з СОТ є наукова доповідь Бобух І.М. «Національні та глобальні детермінанти економічного зростання України». Автор розглядає питання формування правової бази взаємодії України з СОТ, визначає проблемні питання, що стоять на шляху до успішного вступу України до СОТ, а також досліджує перспективи взаємодії між Україною та СОТ в довгостроковій перспективі [19].

У своєму дослідженні автор робить акцент на необхідності попереднього аналізу економічних, політичних та правових аспектів взаємодії між Україною та СОТ. Також він наголошує на необхідності реалізації комплексних заходів з підготовки України до вступу до СОТ та вдосконалення законодавчої бази в сфері торгівлі.

Отже, література з проблематики взаємодії України і Світової організації торгівлі детально розглядає правові, економічні та політичні аспекти цієї взаємодії. Наукові праці авторів, які були розглянуті вище, є важливими інформаційними

ресурсами для тих, хто займається вивченням проблем вступу України до СОТ та взаємодії між Україною та цією організацією.

РОЗДІЛ 2.

СУЧАСНИЙ СТАН СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ІЗ СВІТОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ТОРГІВЛІ.

2.1. Основні етапи розвитку взаємовідносин між Україною та Світовою організацією торгівлі.

Договірний базис співпраці між Україною та СОТ є або важливим елементом взаємодії країни з міжнародним співтовариством. Цей базис ґрунтується на ряді міжнародних угод та тарифів, укладених між Україною та іншими державами-учасницями СОТ.

Однією з найважливіших угод є Угода про створення СОТ, була створена у січні 1995 року після підписання відповідної багатосторонньої угоди у м. Марракеш (Марокко) 15 квітня 1994 року. СОТ стала правонаступницею Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) – організації, яка проіснувала з 1947 по 1994 рік і нараховувала 128 членів [20]. Україна стала членом СОТ в 2008 році.

Іншим важливим документом є Додаток 1 до Угоди про СОТ, який містить "Розклад зобов'язань", що визначає тарифні ставки та інші обмеження для ввезення товарів в Україну та їх вивезення із країни.

Окрім цього, Україна уклала численні двосторонні угоди про вільну торгівлю з іншими державами, які є членами СОТ. Ці угоди забезпечують певні переваги для українських компаній, що експортують свою продукцію за кордон, та забезпечують більш вільний доступ до ринків інших держав для українських товарів і послуг.

Взаємодія України і СОТ (Світової організації торгівлі) відбувалася відповідно до етапів розвитку обидвох сторін. У таблиці 1.1. наведено поетапний історичний огляд взаємодії України та СОТ:

Таблиця 1.1 - Історичний огляд взаємодії України та СОТ

Роки	Етапи взаємодії України та СОТ
1992	Україна стає спостерігачем у СОТ;
1993	Україна подає заяву про вступ до СОТ;
1994	Україна отримує статус країни-кандидата на членство в СОТ;
1997	Україна розпочинає переговори про умови вступу до СОТ;
2002	Україна успішно завершує переговори і підписує Акт приєднання до СОТ;
2008	Україна ратифікує угоду про вступ до СОТ;
2016	Україна розпочинає забезпечення послуги порталу електронних послуг СОТ;
2019	Україна активно працює над розвитком співпраці з Європейськими та світовими партнерами за підтримки СОТ.

Джерело: складено за даними: Світова організація торгівлі. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Світова_організація_торгівлі.

Підготовка документів для вступу України до СОТ складається з декількох етапів:

1. Визначення переліку товарів та послуг, які Україна бажає експортувати, та їх гармонізація зі стандартами СОТ.
2. Підготовка та подання заявки на вступ до СОТ.
3. Проведення переговорів з іншими членами СОТ щодо умов вступу України.
4. Підписання угоди про вступ та її ратифікація Верховною Радою України.
5. Внесення змін у законодавство України для відповідності з принципами СОТ.
6. Проведення заходів щодо підвищення економічної конкурентоспроможності України та захисту національної економіки від негативного впливу вступу до СОТ.

Аналіз договірної бази співпраці між Україною та СОТ вказує на те, що це сприяє розвитку внутрішнього ринку, стимулює експорт товарів і послуг з України та сприяє більшій конкуренції. Однак, важливо пам'ятати, що навіть за наявності договірної бази співпраці, українські компанії можуть стикатися з рядом труднощів на зарубіжних ринках, таких як конкуренція, місцеві правила та регулювання тощо. Тому важливо продовжувати працювати над покращенням кількості і якості укладених угод та їх ефективністю у наших інтересах.

Сучасний стан співробітництва України зі Світовою організацією торгівлі (СОТ) є активним і включає взаємодію в таких напрямках, як приведення законодавства у відповідність з міжнародними стандартами, зниження тарифів на ввезення товарів, посилення захисту інтелектуальної власності та боротьба зі спотворенням торгівлі.

Один з останніх випадків, де Україна фігурувала в суперечках, пов'язаних із СОТ, це суперечка щодо заборони імпорту в Україну російських товарів. Україна була позивачем і запитала від СОТ допомоги у гарантуванні відносин з Росією. У липні 2020 році СОТ видав рішення на користь України, яке встановило, що така заборона є суперечністю з обов'язками України на підставі Правила спеціального та диференційованого режиму сертифікації і контролю.

Щодо впливу COVID-19 на відносини з СОТ, Україна великою мірою здійснює заходи, спрямовані на зменшення віддаленості ринку, цим допомагаючи підприємцям отримувати більший доступ до зовнішніх ринків, проте Україна збільшила ставки ввізного мита на широку групу товарів, зокрема на медичні засоби, які були важливими у боротьбі з COVID-19. Це не є суперечкою з обов'язками України у рамках СОТ, однак цей крок був розглянутий серед країн-членів СОТ як недоцільний у контексті пандемії.

У Спільній заяві міністрів країн-членів СОТ щодо COVID-19, зробленій 42 країнами, включаючи Україну, 5 травня 2020 року, члени СОТ наголосили на необхідності активізації зусиль для посилення координації та співпраці на міжнародному рівні шляхом забезпечення:

1. Дотримання правил СОТ щодо торговельних обмежень, запроваджених членами у відповідь на глобальну кризу. Такі обмеження мають бути цілеспрямованими, пропорційними, прозорими та тимчасовими;

2. Повноцінне функціонування глобальних ланцюгів постачання та вільний рух необхідних товарів (у тому числі медичних та харчових продуктів);

3. Запобігання запровадженню необґрунтованих заходів щодо обмеження експорту сільськогосподарської продукції, які можуть мати негативний вплив на продовольчу безпеку та здоров'я населення.

У 2020 р. Україна також вводила заборони на експорт певної продукції — засобів індивідуального захисту. 2 квітня на позачерговому засіданні уряду прийнято постанову «Про внесення змін у додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 р. №1109», якою заборонялося до 1 липня експортувати гречку на зовнішні ринки. Митні ставки на решту товарів залишились без змін.

Під час пандемії COVID-19 Україна підвищила ставки ввізного мита на деякі товари, зокрема на медичні засоби та обладнання. Це сталося внаслідок рішення уряду про введення заходів з недопущення поширення COVID-19 та забезпечення внутрішнього ринку України якісними та безпечними товарами. Однак, це рішення викликало критику з боку СОТ та деяких країн-експортерів, які вважали, що воно перешкоджає торгівлі та порушує зобов'язання України за правилами СОТ.

Окрім збільшення ставок ввізного мита, Україна стала фігурантом декількох суперечок та кейсів останнім часом:

- Суперечка з Росією щодо блокування Керченської протоки - Україна подала позов до Міжнародного суду з питання про заборону діяльності Росії в Азовському та Чорному морях.

- Суперечка з Індією щодо торгівлі курячим м'ясом - Україна подала скаргу до Всесвітньої організації торгівлі проти Індії через обмеження ввезення українського курячого м'яса.

Це лише декілька прикладів останніх суперечок, що пов'язані з Україною. Загалом, Україна активно працює над захистом своїх інтересів та прав у міжнародному співтоваристві.

2.2. Вплив співробітництва між Україною та СОТ на економічний і фінансовий розвиток

Вступ до СОТ дозволив Україні отримувати більш доступний доступ до міжнародних ринків та підвищувати конкурентоспроможність власних продуктів.

Співпраця між Україною та СОТ продовжує розвиватися і включає ряд ініціатив, спрямованих на сприяння розвитку торгівлі та інвестицій в Україні. Наприклад, у 2020 році СОТ виділила Україні кошти на підвищення якості різноманітних продуктів, зокрема харчових та фармацевтичних.

Україна також активно залучається до роботи різних комітетів СОТ, зокрема з питань технічної торгівлі, сільського господарства та промисловості. Це дозволяє країні бути більш активним учасником на міжнародній арені та розвивати свою економіку шляхом залучення більше інвестицій та розширення торгівлі з іншими країнами.

Україна має великий потенціал у розвитку імпорту та експорту, що надає можливості для подальшої співпраці з партнерами з інших країн. Одним із ключових напрямків розвитку експорту України є збільшення виробництва та експорту товарів з високою доданою вартістю, які мають споживчу цінність на міжнародному ринку.

В 2022 році обсяг експорту товарів з України склав 1 840 563 млн грн, що на 17,27% менше, ніж у 2021 році (рис. 1.1). Найбільше екпортується зернові культури, метали, деревина, хімічні продукти та машини та обладнання.

В 2022 році обсяг імпорту товарів з України склав 2 712 325 млн грн, що на 18,65% більше, ніж у 2021 році. Найбільше імпортується енергетичне обладнання, автомобілі, фармацевтичні продукти, паливо та пластмаси (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 - Товарна структура зовнішньої торгівлі з країнами ЄС у 2021 році

Назва товарів	Експорт			Імпорт		
	тис. дол. США	у % до 2020	у % до загального обсягу	тис. дол. США	у % до 2020	у % до загального обсягу
Усього	26792969,3	149,4	100,0	28954281,2	125,2	100,0
у тому числі						
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	395786,6	130,9	1,5	753791,9	123,1	2,6

Продовження таблиці 1.2

Назва товарів	Експорт			Імпорт		
	тис. дол. США	у % до 2020	у % до загального обсягу	тис. дол. США	у % до 2020	у % до загального обсягу
II. Продукти рослинного походження	3835689,3	122,3	14,3	658421,1	106,2	2,3
III. Жири та олії тваринного або рослинного походження	2362555,5	135,3	8,8	88610,9	127,2	0,3
IV. Готові харчові продукти	1079980,7	113,3	4,0	2263244,2	121,0	7,8
V. Мінеральні продукти	3893305,4	188,4	14,5	3240423,8	157,0	11,2
VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	931159,6	170,9	3,5	5298739,4	122,8	18,3
VII. Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	421638,2	215,8	1,6	2216055,0	134,3	7,7
VIII. Шкури необроблені, шкіра вичинена	150189,6	121,1	0,6	144653,8	119,5	0,5
X. Маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів	189333,5	140,3	0,7	811484,4	122,3	2,8
XI. Текстильні матеріали та текстильні вироби	674314,3	107,5	2,5	710516,3	107,4	2,5
XII. Взуття, головні убори, парасольки	158028,9	112,0	0,6	60537,2	105,1	0,2
XIII. Вироби з каменю, гіпсу, цементу	327752,1	128,8	1,2	372812,6	115,1	1,3
XIV. Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння	37411,9	153,8	0,1	63081,1	135,2	0,2
XV. Недорогоцінні метали та вироби з них	6355220,8	214,1	23,7	1520215,9	126,4	5,3
XVI. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	3190931,2	119,8	11,9	5881426,8	118,6	20,3
XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	255922,5	117,0	1,0	3521008,3	131,2	12,2
XVIII. Прилади та апарати оптичні, фотографічні	46375,9	101,9	0,2	560614,5	118,0	1,9
XX. Різні промислові товари	1040715,5	129,6	3,9	455951,4	96,4	1,6
XXI. Твори мистецтва	751,6	235,1	0,0	5345,6	400,3	0,0

Джерело: складено за даними: Державна служба статистики України. URL:

<http://www.ukrstat.gov.ua>.

Загалом до 2022 року обсяг експорту та імпорту товарів та послуг був відповідний (рис. 2.1). Також можна зазначити, що найпопулярніші товарні групи, які експортуються та імпортуються, це переважно сировина та напівфабрикати. Це свідчить про те, що Україна експортує переважно необроблені або недостатньо оброблені товари, а імпортує готові продукти.

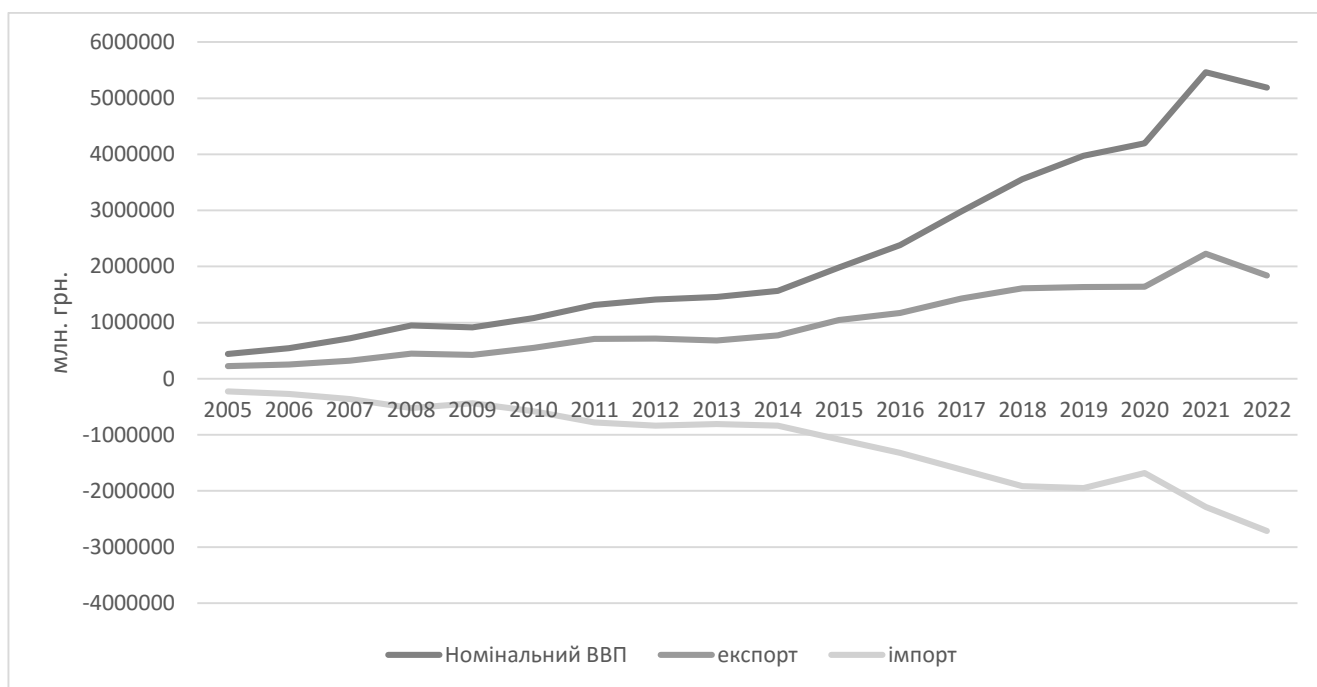

Рисунок 2.1 - Зовнішньоторговельний баланс України з 2005 по 2022 (млн. грн.)

Джерело: складено за даними: Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/eximp/>.

Українські виробники можуть пропонувати привабливі інвестиційні умови для іноземних інвесторів, розвиваючи нові продукти та технології. Також наша країна може сприяти збільшенню обсягів транзитного транспорту, зокрема з Європи до Азії та навпаки.

Для успішної співпраці з партнерами з інших країн важливо розробити ефективні стратегії співпраці, які відповідають на актуальні виклики. Наприклад, з метою збільшення обсягів експорту необхідно забезпечити якість продукції, просування на міжнародному ринку, підтримку вигідних умов співпраці з іноземними партнерами.

Також важливо підтримувати та розвивати власну виробничу базу, що дозволить забезпечити якість продуктів та конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Важливим чинником є сприяння вільному руху товарів та послуг між країнами та усунення торговельних бар'єрів які заважають експорту та імпорту (рис. 2.2).

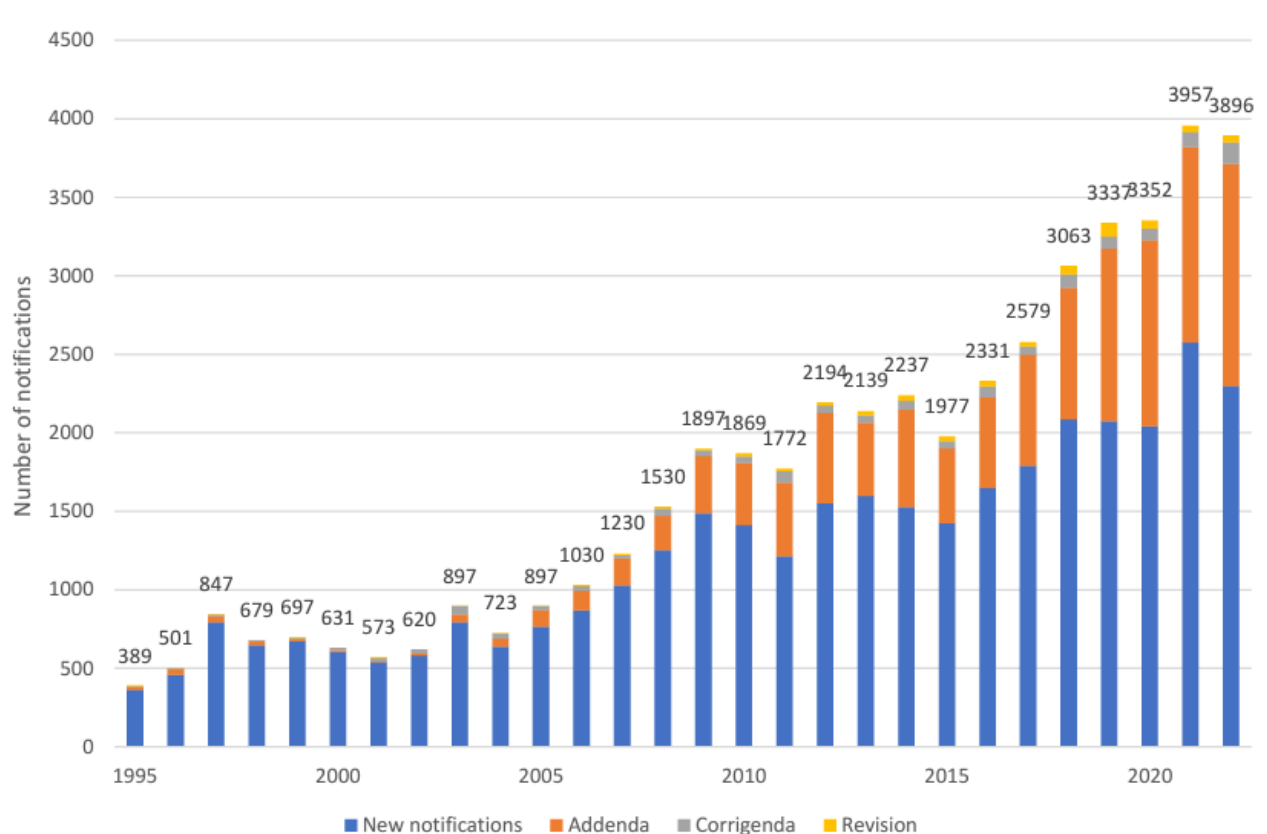

Рисунок 2.2 - Повідомлення про технічні бар'єри в торгівлі

Джерело: за даними Світової організації торгівлі: Twenty-eighth annual review of the March 6th, 2023.

Подальша співпраця з іноземними партнерами є важливою у розвитку економіки України. Необхідно використати можливості для співпраці, розробити нові стратегії та підходи у відповідності на актуальні виклики.

Членство в СОТ є важливим елементом євроінтеграційного процесу, забезпечуючи державу зміцненням економіки, розвитком торгівлі та забезпеченням вільного доступу до європейського ринку.

Крім того, співпраця між Україною та СОТ дозволяє вирішувати важливі питання щодо торгових відносин, вирішення торговельних конфліктів та захисту прав інтелектуальної власності. Заходи, прийняті СОТ, є важливими у збереженні та розивитку торгівельних відносин між країнами.

Отже, співпраця між Україною та СОТ є важливою у процесі європейської інтеграції, забезпечуючи доступ до світового ринку та зменшення торговельних бар'єрів (табл. 1.3). Важливою є участь України в роботі СОТ і прийняття рішень, які сприятимуть розвитку її економіки та підвищенню її конкурентоспроможності на світовому ринку.

Таблиця 1.3 - Питома вага України у світовому експорті в 2008–2022 рр.

Роки	Світовий експорт товарів, млрд дол. США	Експорт товарів та послуг України, млрд дол. США	Частка України у світовому експорті, %
2008	16 250,17	66,95	0,41%
2009	12 627,96	39,78	0,32%
2010	15 378,91	51,48	0,33%
2011	18 430,17	68,46	0,37%
2012	18 602,19	68,53	0,37%
2013	19 052,07	64,34	0,34%
2014	19 090,27	53,90	0,28%
2015	16 634,13	38,13	0,23%
2016	16 113,72	36,36	0,23%
2017	17 827,16	43,27	0,24%
2018	19 644,73	47,34	0,24%
2019	19 106,83	50,05	0,26%
2020	17 734,81	49,19	0,28%
2021	22 454,09	68,07	0,30%
2022	25 027,09	45,83	0,18%

Джерело: складено автором за даними: Exports of goods and services (BoP, current US\$): World Bank national accounts data. Washington: The World Bank. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/>

Основні партнери України в рамках СОТ - це країни Європейського Союзу, США, Канада, Японія та Китай. Взаємодія з цими країнами дозволяє Україні розвивати взаємовигідні контакти в галузі торгівлі та інвестицій, а також здійснювати технологічний обмін.

Одним з ключових партнерів України є Європейський Союз, з яким було підписано Угоду про асоціацію в 2014 році. Ця угода надає Україні можливість збільшити експорт товарів на ринки Європи та сприяє вторинному залученню нових інвестицій для видобувної промисловості та інвестиційних проектів (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 - Очікувані зміни інвестицій у промисловості в поточному році порівняно з попереднім роком

Рік	Дата опитування	Баланс ¹ , відсотків
2015	опитування у квітні 2015р.	-10
	опитування у жовтні 2015р.	-7
2016	опитування у квітні 2016р.	-9
	опитування у жовтні 2016р.	1
2017	опитування у квітні 2017р.	-16
	опитування у жовтні 2017р.	-5
2018	опитування у квітні 2018р.	-17
	опитування у жовтні 2018р.	-5
2019	опитування у квітні 2019р.	-22
	опитування у жовтні 2019р.	-10
2020	опитування у квітні 2020р.	-23
	опитування у жовтні 2020р.	-22
2021	опитування у квітні 2021р.	-16
	опитування у жовтні 2021р.	-8
2022	опитування у квітні 2022р.3	-34
	опитування у	-15
2023	опитування у квітні 2023р.3	5
	опитування у жовтні 2023р.	

Джерело: складено за даними: Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Україна також активно взаємодіє з США і Канадою у сферах енергетики, металургії та інформаційних технологій. Українські компанії отримують можливість розвивати співпрацю з партнерами з США та Канади, які володіють новітніми технологіями та матеріалами, що діють як стимул для розвитку української економіки [21].

¹ Баланс розраховується як різниця між часткою відповідей респондентів "збільшаться" та "зменшаться"

Також взаємодія з країнами Азії (Японією та Китаєм) дозволяє Україні залучати нові інвестиції для відновлення економіки, а також перспективи співпраці в сфері інновацій та науки.

Взаємодія України з іншими членами СОТ є ключовим чинником розвитку української економіки. Співпраця з партнерами з ЄС, США, Канади та Китаю допомагає залучати нові інвестиції, модернізувати технології та розвивати експортні можливості. Від цього буде залежати подальший розвиток та конкурентоспроможність України в міжнародному економічному просторі [22].

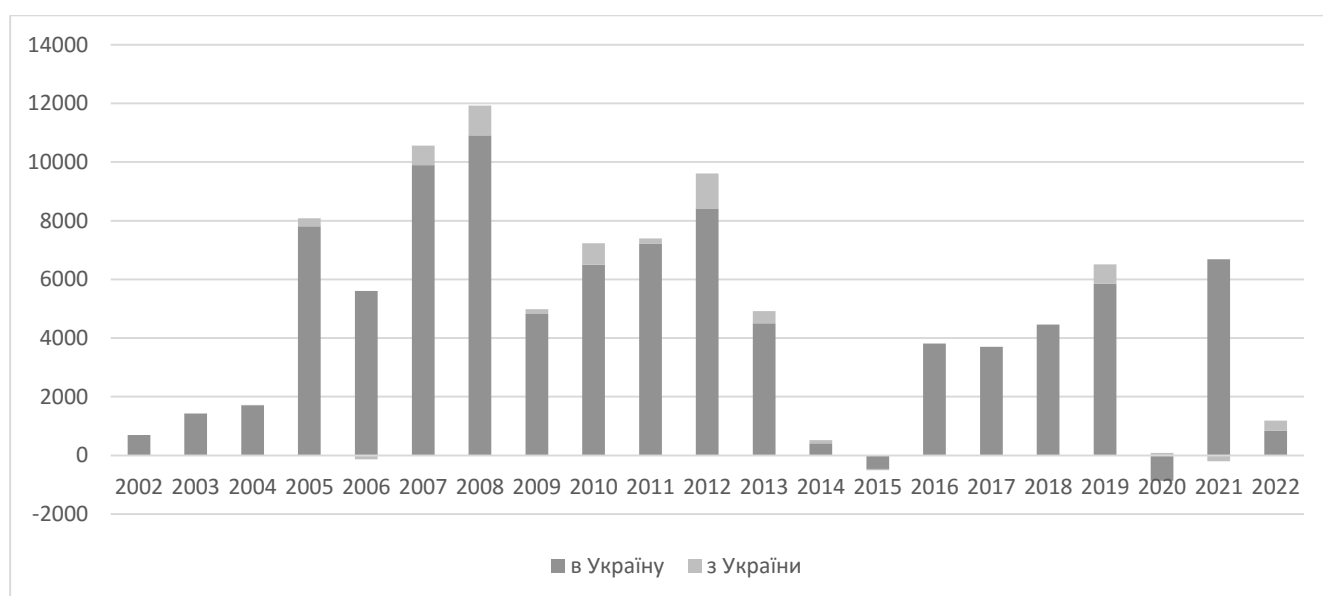

Рисунок 2.3 - Прямі іноземні інвестиції в Україні з 2002 по 2022 рр. (млн. дол. США)

Обсяг прямих іноземних інвестицій за 2014 – 2022 рр., становив 24 426 млн. дол. США (без урахування тимчасово окупованої території АРК, м. Севастополя та частини зони ООС) (рис. 2.3). У 2021 р., можемо спостерігати найбільші обсяги залучення іноземного капіталу до української економіки в сумі 6 687 млн. дол. США. Проте вже у 2022 року темп зниження іноземних інвестицій в країну склав 87,47% порівняно до попереднього року.

Загалом за останні роки спостерігається дещо нестабільна динаміка змін інвестицій у промисловість в Україні. Проте, у більшості випадків показник

зростав, що може свідчити про загальний позитивний тренд промислового розвитку в країні.

Світова торгівля і інвестиції відіграють важливу роль у розвитку глобальної економіки. Проте, існують різні торгові обмеження, що знижують рівень торгівлі та інвестицій між різними країнами. Ці обмеження можуть бути у вигляді тарифів, квот, санітарних та технічних норм і т.д.

Торгові бар'єри можуть стати перешкодою для вільної та взаємовигідної торгівлі та інвестицій, що може вплинути на економіки країн. Тому, для досягнення максимально можливого рівня вільної торгівлі та інвестицій, кожна країна повинна зайняти активну позицію в аналізі торговельних обмежень та співпраці з іншими країнами з метою їх зниження.

Аналіз торгових обмежень є важливою складовою в процесі підготовки та здійснення торговельної політики країни. Кожна країна повинна регулярно аналізувати рівень своїх торговельних обмежень та їх вплив на міжнародну торгівлю та інвестиції. Цей аналіз має бути комплексним, включаючи оцінку тарифів, квот, санітарних та технічних норм, правил проходження митного контролю і т.д.

Співпраця з іншими країнами є дієвим інструментом зниження торгових обмежень. Для досягнення цієї мети, країни повинні вести діалог і укласти торговельні угоди, які вирішують питання, пов'язані з міжнародною торгівлею та інвестиціями. Такі угоди можуть включати зниження тарифів, квот, спрощення правил проходження митного контролю та спільних стандартів.

Окрім того, світові організації, наприклад, Світова організація торгівлі і Міжнародний валютний фонд, виконують важливу роль у зниженні торговельних обмежень [23]. Ці організації забезпечують правовий фреймворк для світових торговельних ініціатив, сприяють врегулюванню торговельних спорів і надають економічну підтримку для покращення розвитку країн.

Отже, аналіз торговельних обмежень та співпраця з метою зниження бар'єрів є важливим процесом в розвитку світової торгівлі та інвестицій. Країни повинні вести діалог та укласти торговельні угоди, включати зниження тарифів, квот,

спрощення правил проходження митного контролю та створення спільних стандартів для зниження торгових бар'єрів і забезпечення максимально можливого рівня вільної та взаємовигідної торгівлі та інвестицій.

Переваги членства в СОТ включають:

1. Нові можливості для експорту: членство в СОТ дозволило Україні отримати доступ до більш широкого ринку для своїх товарів та послуг. Завдяки цьому, компанії в Україні можуть збільшити свої продажі та заробіток.

2. Зменшення торговельних бар'єрів: членство в СОТ дозволяє країні отримати доступ до міжнародних ринків, зменшуючи торговельні бар'єри та тарифи на міжнародний експорт.

3. Залучення іноземних інвесторів: членство в СОТ підвищує привабливість країни для іноземних інвесторів, які шукають нові ринки для розвитку свого бізнесу у відкритому та безпечному середовищі.

4. Зниження цін на імпортні товари: членство в СОТ дозволяє Україні зменшувати тарифи на імпортні товари, забезпечуючи доступ до більш широкого асортименту товарів та послуг за більш низькі ціни.

5. Підвищення конкурентоспроможності: членство в СОТ допомагає зміцнювати національну економіку та забезпечує можливості для розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.

Однією з найбільш актуальних проблем сучасного світу є зловживання правилами та порушення прав інтелектуальної власності. Це може статися, коли інші люди використовують ідеї, винаходи, технології, творчі роботи та інші прояви інтелектуальної діяльності без дозволу або компенсації їх авторам.

Зловживання правилами може мати серйозні наслідки для економіки й суспільства загалом, оскільки порушення прав інтелектуальної власності призводить до втрати прибутку, стимулює порушення прав та створює негативну атмосферу в інноваційних формах діяльності. Також відтворення інтелектуальної власності без авторського дозволу може призвести до зниження якості творів та збільшення інцидентів, пов'язаних з порушенням правил безпеки.

Одним із способів боротьби з зловживанням правил та захисту прав являється підвищення обізнаності людей щодо важливості дотримання інтелектуальної власності. Зокрема, важливо забезпечити свідомість інтелектуальної власності серед старшої школярської молоді, студентів та спеціалістів у різних галузях. Розуміння основних понять, принципів та практичних аспектів інтелектуальної власності може бути корисним для розвитку відчуття моральної відповідальності в тих, хто має великий вплив на процеси інноваційного розвитку.

Поширення вільного доступу до інформації, включаючи наукові та технічні статті, журнали, книги, музику й інші твори, також може підвищити захист прав інтелектуальної власності. Це можна забезпечити через використання відкритих форм діяльності, таких як вільне програмне забезпечення, наукові конференції та технічні форуми, що сприяють комунікації між учасниками наукових досліджень й технічних бригад.

В цілому, ключовим елементом боротьби з зловживанням правил та захисту прав інтелектуальної власності є гармонійний баланс між правами та обов'язками, який забезпечує розвиток інновацій та розвиток навколишнього середовища. Водночас, варто пам'ятати, що забезпечення захисту інтелектуальної власності не повинно перешкоджати вільному доступу до цієї інформації з метою досягнення цілей у здоров'ї, освіті та наукових дослідженнях, без яких світ не зможе досягти прогресу й процвітання.

Однією з найважливіших тенденцій у співпраці між Україною та СОТ є розвиток державних програм та ініціатив для покращення розвитку світової торгівлі. Наприклад, уряд України регулярно затверджує програми підтримки експорту, які надають фінансову підтримку та інструменти для підвищення конкурентоспроможності українських товарів на зовнішньому ринку.

Нові технології та інновації також відіграють важливу роль у покращенні розвитку світової торгівлі. Українські компанії активно впроваджують нові цифрові технології та інноваційні рішення, що дозволяє їм збільшувати ефективність та якість своєї продукції, а також швидше реагувати на зміни у світовому ринку.

Окрім того, українські компанії також активно залучаються до міжнародних партнерств та співпраці з іншими країнами, що допомагає їм входити на нові ринки та забезпечувати стабільний розвиток.

Співпраця між Україною та СОТ є важливим елементом розвитку світової торгівлі. Застосування нових технологій та інновацій, розвиток державних програм та активна участь у міжнародних партнерствах допомагає українським компаніям стати більш конкурентоспроможними на світовому ринку та забезпечує успішний розвиток економіки країни.

Проте співпраця з СОТ не тільки забезпечує економічні вигоди, а й є важливим інструментом для виконання стратегії сталого розвитку ООН. На конференції ООН зі сталого розвитку, яка відбулась у 2015 році, була прийнята програма «2030», яка містить 17 цілей сталого розвитку, що враховують економічний, соціальний та екологічний розвиток.

Участь в СОТ допомагає Україні забезпечити реалізацію цих цілей. Наприклад, однією з цілей є «робота та економічне зростання», і пов'язана з нею мета полягає в тому, щоб забезпечити достатню, стійку та продуктивну роботу для всіх. СОТ допомагає забезпечити більші можливості для розвитку торгівлі, яка забезпечує збільшення робочих місць і збільшення економічного зростання.

Після економічної кризи 2014–2015 рр. в Україні зайнятість суттєво зменшилася (табл. 1.5). У 2016 р. величина реальної заробітної плати досягла рівня передкризового 2013 р..

Разом з тим, швидке зростання рівня оплати праці було недостатнім стимулом для населення щодо пошуку робочих місць та працевлаштування, а також відмови від трудової міграції. Пояснити це можна шляхом порівняння погодинної вартості робочої сили у країнах ЄС та Україні. Зокрема, за даними Євростату в 2019 р. в ЄС-27 середня погодинна вартість робочої сили становила 27,7 євро. Найбільшою вона була в Норвегії – 50,2, Данії – 44,8, Люксембурзі – 41,9, Ісландії – 41,2, Бельгії – 40,5 євро, а найменшою – в Литві – 9,4, Румунії – 7,7 та Болгарії – 6,0 євро³¹. В Україні середня погодинна вартість робочої сили становила 5,2 євро. Її відносно низький рівень слугував, з одного боку, чинником скорочення

витрат виробництва і підвищення сукупної продуктивності економіки, а з іншого – важелем виштовхування в трудову міграцію наявної в Україні кваліфікованої робочої сили.

Таблиця 1.5 - Динаміка зайнятості та рівня оплати праці в Україні в 2010–2019 рр.

Роки	Кількість зайнятого населення у віці 15-70 років (тис. осіб)	Середньомісячна заробітна плата		
		номінальна		реальна
		гривень	у % до прожиткового мінімуму для працездатних осіб ³	у % до попереднього року
2010	19180,2	2 250	244,0	110,2
2011	19231,1	2 648	263,7	108,7
2012	19261,4	3 041	268,2	114,4
2013	19314,2	3 282	269,5	108,2
2014	18073,3	3 480	285,7	93,5
2015	16443,2	4 195	304,4	79,8
2016	16276,9	5 183	323,9	109,0
2017	16156,4	7 104	403,2	119,1
2018	16360,9	8 865	461,5	112,5
2019	16578,3	10 497	499,4	109,8

Джерело: складено за даними: Темпи зростання / зниження номінальної та реальної заробітної плати; Середньомісячна заробітна плата штатних працівників / Державна служба статистики України.
URL :<http://www.ukrstat.gov.ua>

Ще одна ціль сталого розвитку полягає в тому, щоб забезпечити доступну, надійну, стійку та сучасну енергетику для всіх. СОР зосереджується на підтримці енергетичних реформ та зниженні вартості енергії.

Крім того, СОР є важливим інструментом для забезпечення економічної стабільності країни і просування на шляху до розвитку та процвітання. Міжнародна торгівля є ключовим економічним чинником для розвитку будь-якої країни, і СОР дозволяє Україні максимально використовувати свій торговий потенціал на міжнародному ринку.

Отже, співпраця між Україною та СОР має велике значення для розвитку країни та виконання стратегії сталого розвитку ООН. Це забезпечує збільшення можливостей для розвитку торгівлі, затвердження стійкого економічного

зростання та покращення здатності України до забезпечення соціальної стабільності і процвітання.

2.3. Дослідження результативності та ефективності співробітництва між Україною та Світовою організацією торгівлі.

Вступ України до СОТ зміцнив її позиції на міжнародному ринку та став однією з важливих передумов для подальшої інтеграції української економіки у світову економічну систему.

Результати вступу України до СОТ:

1. Зниження тарифів на імпортовані товари;
2. Стимулювання експорту товарів;
3. Розширення ринків збуту української продукції;
4. Створення сприятливих умов для іноземних інвестицій;
5. Модернізація законодавства та приведення його у відповідність з міжнародними стандартами.

Однак, вступ України до СОТ також має виклики та перешкоди для економіки країни. Зокрема, це пов'язано зі зменшенням захисту вітчизняних виробників на внутрішньому ринку, що може призвести до зменшення конкурентоспроможності деяких галузей. Крім того, збільшення конкуренції на зовнішніх ринках потребує високої якості та диверсифікації виробництва та продукції.

Таким чином, можна стверджувати, що вступ України до СОТ був важливим кроком у підвищенні конкурентоспроможності країни на світових ринках та покращенні економічної ситуації в країні. Однак, для ефективного використання переваг членства в СОТ потрібен високий рівень внутрішньої конкурентоспроможності та диверсифікації виробництва.

Зокрема, Україна активно долучалася до роботи різних комітетів СОТ, зокрема, Комітету зі санітарних та фітосанітарних заходів, Комітету з технічних бар'єрів у торгівлі, Комітету зі субсидій та компенсацій.

Результативність діяльності України у роботі СОТ також проявляється у зменшенні обсягу митних бар'єрів та доступі українських товарів на зовнішні ринки (табл. 1.6). Зокрема, статистика свідчить про те, що з 2008 року, коли Україна приєдналася до СОТ, значно зросли експортні потоки, зменшилася залежність від окремих ринків та товарів, а також збільшилася кількість торгових партнерів (Додаток, табл. А) [24].

Таблиця 1.6 - Основні торговельні бар'єри для імпортерів та експортерів

Основні перешкоди для експортерів	Основні перешкоди для імпортерів
- відсутність спрощених правил визначення походження товару,	- непрозорість визначення митної вартості товарів,
- тривале очікування оформлення експорту на митниці,	- складність митного і податкового законодавства,
- непередбачуваність торговельної політики України.	- високі ставки митних платежів.

Основна роль СОТ для України полягає в тому, що вона виступає як міжнародний регулятор зовнішньоекономічної діяльності, забезпечуючи правову базу для міжнародної торгівлі і не допускаючи необґрунтованих обмежень в міжнародній торгівлі.

СОТ регулює міжнародні закупівлі, тарифи на імпорт та експорт товарів і послуг, надає стандарти якості, здійснює моніторинг втручання держав у зовнішню торгівлю.

Для України вступ до СОТ став кроком у забезпеченні її зовнішньоекономічної діяльності і забезпеченні зовнішньої стабільності. Вступ до СОТ дозволив Україні займати свою нішу на міжнародному ринку, привернути іноземні інвестиції та реалізувати свій торговий потенціал. Для порівняння ступеню розвитку країни, можна проаналізувати ВВП розвинутої та розвиваючоїся країн в розрахунку на одного мешканця (рис. 2.4).

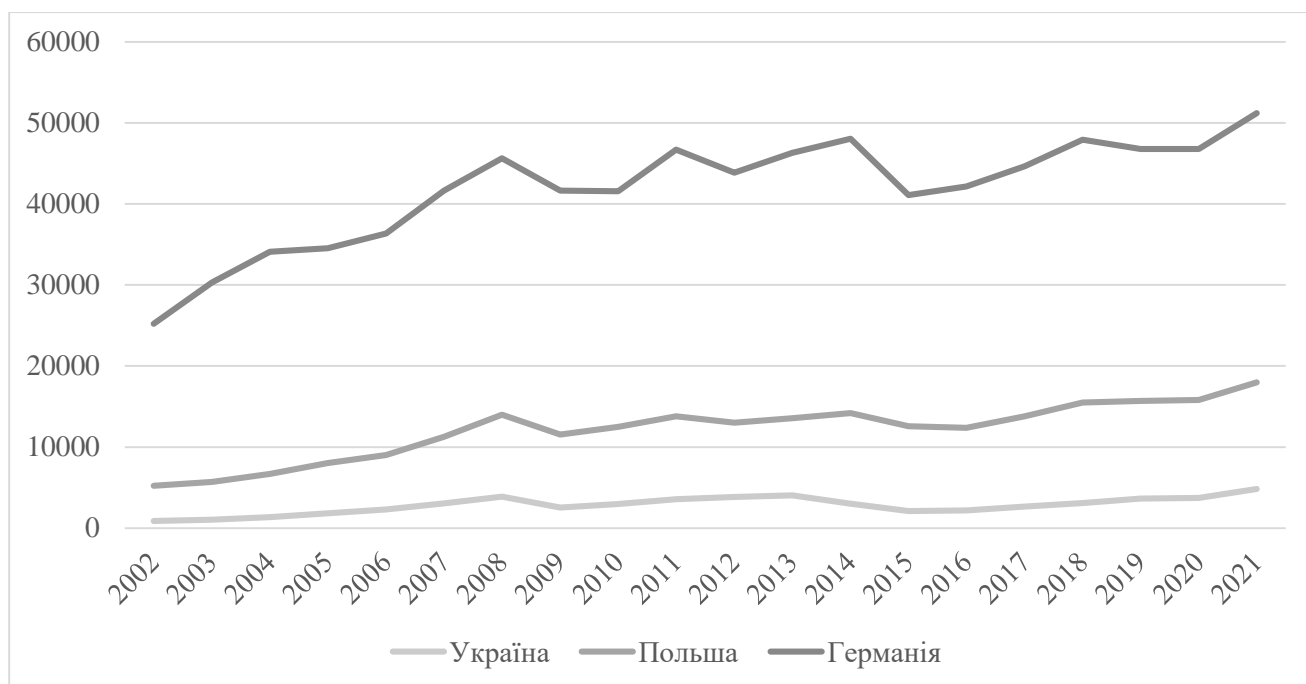

Рисунок 2.4 - ВВП на душу населення в Україні, Польщі та Германії, дол. США

Джерело: складено за даними: Валовий внутрішній продукт на душу населення в Німеччині, Україні та Польщі. URL : <https://datacommons.org/place/country/DEU>

Зовнішньоекономічна діяльність національного господарства України має величезне значення для забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Вона забезпечує розвиток експорту, імпорту, залучення інвестицій та трансфер технологій. Одним із ключових факторів, що впливають на зовнішньоекономічну діяльність України, є членство в Світовій організації торгівлі.

Важливою роллю СОТ є забезпечення участі в процесі формування та прийняття міжнародних судових рішень по спорах, що виникають в зовнішньоекономічній діяльності. Це дозволяє забезпечити вирішення спорів на міжнародному рівні та зменшити можливість торгових конфліктів між країнами.

РОЗДІЛ 3.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ІЗ СВІТОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ТОРГІВЛІ

3.1. Проблеми пов'язані з організацією взаємодії України та СОТ

Основні проблеми, пов'язані з організацією взаємодії України з СОТ:

- 1) взаємодія з іншими країнами учасниками СОТ;
- 2) труднощі, пов'язані з реалізацією вимог міжнародних стандартів і забезпеченням дотримання правил торгівлі;
- 3) недостатній рівень економіки порівняно з іншими країнами учасниками СОТ.

Взаємодія України та СОТ зазвичай має політичний та геополітичний характер. На сьогоднішній день, Україна є членом СОТ, що забезпечує можливість співпраці з іншими країнами у галузі економіки, культури і науки. З іншого боку, співпраця також може бути припинена з політичних і геополітичних причин.

Однією з головних проблем є конфлікт на Донбасі, який триває з 2014 року. Цей конфлікт призвів до погіршення відносин між Україною та Росією, яка є найбільшим членом СОТ.

Україна може відмовитися від співпраці з Росією в рамках СОТ та шукати інших партнерів. Для цього Україна може звернутися до країн Європейського Союзу чи НАТО. Крім того, напруга в україно-російських відносинах може призвести до посилення геополітичної впливу Росії на країни СОТ та погіршення їх відносин з Україною.

Зараз Україна намагається знаходити баланс між відносинами з різними країнами, у тому числі і в СОТ. Якщо Україна буде розумно і ефективно використовувати свої можливості у рамках СОТ, то це може зробити її більш впливовою країною в регіоні.

Перспективи взаємодії України та СОТ пов'язані з майбутнім розвитком політичних і економічних відносин між країнами-членами. Якщо компанії та

інституції з України зможуть знайти нові можливості для співпраці в рамках СОТ, то це може привести до важливих кроків у стабілізації ситуації в Україні і в регіоні загалом.

СОТ забезпечує доступ на український експортні ринки та складається з трьох найбільших світових економік - США, Канади та Європейського Союзу. Це означає, що українські підприємства можуть працювати в ринковій конкуренції з кращими світовими компаніями та відкривати нові можливості для розвитку.

Виклики, перед якими стоїть Україна, полягають у підвищенні рівня своєї конкурентоспроможності на світових ринках. Це означає, що Україна повинна покращувати свою економічну стабільність, підвищувати рівень життя своїх громадян та привертати інвестиції. Ці виклики можуть бути розв'язані шляхом покращення інвестиційного клімату в Україні, вдосконалення законодавства із захисту інтелектуальної власності та забезпечення прав власності [27]. Також, Україна повинна продовжувати реформувати свій комунальний сектор, зокрема, підвищуючи рівень енергоефективності, оскільки це є одним з найважливіших факторів для економічного розвитку та економії.

Одним із важливих аспектів взаємодії між Україною та СОТ є робота над зменшенням торговельних бар'єрів і підписання торговельних угод. У 2014 році Україна уклала Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, яка містить розділи про вільну торгівлю, права людини та корупцію. Однак, підписання торговельних угод з Канадою та США зависи залежить від продовження реформ в Україні та досягнення більшої стабільності і прогресу.

Україна, як держава, що демократично розвивається, має свої проблеми зі забезпеченням свобод та прав людини. Свобода слова, зборів, релігії та політичних переконань є невід'ємними частинами демократії та правової держави [28]. Однак, Україна зіткнулася з проблемами щодо захисту прав людини в контексті воєнного конфлікту на Сході країни.

Однією з найбільших проблем є порушення прав людини в зоні конфлікту, де були виявлені факти знущань, зокрема політичні переслідування, викрадення, затримання та безпідставне утримання під вартою. До проблем також можна

віднести порушення прав представників місцевої національної меншиності на окупованих Криму та Сході України.

Крім того, є проблеми з корупцією та проведенням реформ у сфері правосуддя, що позначається на дотриманні прав людини. Існують також проблеми зі свободою ЗМІ та захистом журналістів. Недостатньої уваги приділяється захисту прав жінок, людей з інвалідністю та ЛГБТ-спільноти.

У контексті взаємодії з СОТ, Україна має намір рухатися в напрямку демократичного розвитку та покращення захисту прав людини [29]. Україна підписала конвенції та інші міжнародні документи, що передбачають захист прав людини, та зобов'язалася дотримуватися їх. Проте, щоб покращити ситуацію, необхідно провести ефективні кроки щодо захисту прав людини, боротьби з корупцією та проведення реформ. Більше уваги необхідно приділити захисту прав меншин та жінок. Співпраця з СОТ може сприяти вирішенню цих проблем, зокрема у плані обміну досвідом та підтримки реформ.

Однією з проблем співпраці СОТ з міжнародними організаціями може бути складність взаємодії з органами та представниками, які мають різну культуру та сприйняття взаємних відносин. Крім того, можуть виникати конфлікти через різні підходи та методики роботи в різних країнах.

Також можливими проблемами є недостатня координація дій та розбіжності у стратегіях міжнародних організацій та СОТ [30]. Може бути складним забезпечення взаємодії та обміну інформацією, зокрема через різні мовні бар'єри.

Крім того, можуть існувати різні правові та регуляторні вимоги між країнами, внаслідок чого можуть відбуватися затримки в реалізації спільних проектів та програм. Важливо враховувати ці регуляторні вимоги та забезпечувати відповідну легалізацію дій, що проводяться в рамках співпраці з міжнародними організаціями.

У партнерських відносинах між Україною та СОТ може бути недостатня рівність у декількох аспектах, наприклад:

1. Рівень економіки. Україна є менш розвиненою країною порівняно з СОТ, тому можуть існувати нерівності в умовах торгівлі та інвестицій.

2. Геополітична вага. СОТ, як велика країна з дуже значущою роллю в світовій політиці, може мати більший вплив на прийняття рішень в міжнародних організаціях і подіях, що може призводити до несприятливого ставлення до України.

3. Культурні та історичні відмінності. Оскільки Україна та СОТ мають різні культури та історії, це може впливати на сприйняття та взаємодію між народами країн.

4. Безпека. Росія, з якою Україна має спори та конфлікти, є партнером СОТ, що може створювати деякі неспокій у відносинах між Україною та СОТ.

Щоб вирішити ці проблеми, можна встановити детальний діалог між країнами та підтримувати співпрацю у різних сферах, зокрема економіці, культурі та безпеці. Також можуть бути запроваджені спеціальні заходи для підтримки України, що допоможуть зменшити нерівності у партнерських відносинах.

3.2. Рекомендації та управлінські рішення, спрямовані на покращення співробітництва між Україною та СОТ

Україна здійснює активну роботу щодо розширення можливостей для ділового співробітництва з країнами-членами СОТ (Світової організації торгівлі). Однією з ключових стратегій в цьому напрямку є укладення вільної торгівлі угод з іншими країнами.

Наприклад, Україна вже уклала вільної торгівлі угоди з ЄС (Європейським Союзом), Канадою та Туреччиною. Такі угоди забезпечують взаємно вигідний доступ на ринки товарів та послуг, а також зменшення митних бар'єрів та інших обмежень для міжнародної торгівлі. Укладення нових вільної торгівлі угод з іншими країнами може допомогти розширити експортний потенціал України та забезпечити нові можливості для бізнесу.

Для успішного укладання вільної торгівлі угод Україна повинна продовжувати здійснювати реформи в галузі митної та податкової політики, створювати сприятливі умови для інвестицій, підвищувати якість продуктів та

послуг, а також забезпечувати відповідність вимогам міжнародних стандартів та правил, що регулюють міжнародну торгівлю [31]. Зміцнення партнерських відносин між Україною та СОТ може бути досягнуто за допомогою активної участі в різноманітних програмах та проектах СОТ.

Один з способів зміцнення партнерства - це брати участь в програмах співпраці з країнами-членами СОТ. Такі програми можуть бути спрямовані на розвиток економіки та підтримку підприємництва, стимулювання інноваційного розвитку та взаємного обміну досвідом між країнами.

Крім того, Україна може використовувати механізм спільного звітування СОТ для поділу своїми досягненнями та досвідом в різних галузях з іншими країнами. Це дозволить Україні показати свої успіхи та стати привабливішою для міжнародних інвесторів.

Також, Україна може активно брати участь у процесі формування нових правил та особливої торгової системи СОТ, що може збільшити доступ до іноземних ринків та підвищити конкурентоспроможність українських товарів та послуг на світовому ринку.

Додатково важливим є забезпечення впровадження внутрішніх реформ, які відповідають вимогам СОТ, зокрема в галузях авторських прав, інтелектуальної власності, технічних стандартів та кваліфікації працівників. Це дозволить Україні стати більш привабливою для зарубіжних інвесторів та збільшити торговельний потенціал з іншими країнами.

Одним з ключових напрямків розвитку економіки України є підтримка малого та середнього бізнесу. У цьому контексті доцільно здійснювати деякі заходи з метою удосконалення законодавства та політики підтримки підприємницької діяльності.

По-перше, слід провести аналіз та оцінку існуючого законодавства щодо підтримки малого та середнього бізнесу, з метою виявлення можливих проблем та прогалин в законодавстві. Такий аналіз може дати можливість розробити нові законодавчі ініціативи та внести зміни до діючого законодавства для поліпшення режиму підтримки малого та середнього бізнесу.

По-друге, слід звернути увагу на проблеми, пов'язані з доступом до фінансових ресурсів для малого та середнього бізнесу. У цьому контексті важливо розробити нові інструменти та механізми підтримки, такі як державні субсидії, гранти, пільги та ін., для забезпечення фінансової стабільності та розвитку малого та середнього бізнесу.

По-третє, слід забезпечити підвищення економічної свободи та зменшення адміністративних бар'єрів для малого та середнього бізнесу, зокрема шляхом спрощення процедур реєстрації бізнесу, зниження податкового тягаря та мінімізації бюрократичних процедур.

У результаті реалізації цих заходів Україна матиме змогу поліпшити законодавче середовище для розвитку малого та середнього бізнесу, підвищити економічну свободу та високу привабливість країни для інвесторів. Це дозволить збільшити рівень економічного співробітництва між Україною та СОТ і підвищити загальний рівень економічного розвитку і процвітання країни.

У покращенні співробітництва між Україною та СОТ можна виділити кілька напрямків:

1. Закладання фундаменту для ефективного залучення України до світової торгівлі.
2. Вдосконалення українського законодавства в сфері митно-тарифного регулювання та відповідність його вимогам СОТ.
3. Забезпечення дотримання українською владою зобов'язань, що передбачені домовленостями СОТ та внутрішніми законодавчими актами.
4. Розробка та виконання проектів, що сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності українських товарів та послуг на світових ринках.
5. Підвищення свідомості громадян та бізнес-спільноти про переваги членства України в СОТ та можливості, які відкриває цей статус.

Врегулювання торгових спорів, спрощення правил та процедур взаємодії з іншими країнами може значно сприяти розвитку української економіки та зростанню її позицій на світовому ринку.

Висновки

Світова організація торгівлі - це міжнародна організація, яка сприяє торговельному співробітництву між країнами-членами. Однією з ключових місій СОТ є сприяння сталому економічному зростанню шляхом посилення справедливої та відкритої торгівлі. Україна приєдналася до СОТ у 2008 році і з того часу працює над повною інтеграцією у світову торговельну систему. У цьому звіті розглядаються теоретичні засади співробітництва між Україною та СОТ.

СОТ покликана сприяти торговельній емансипації серед країн-членів. Вона керується кількома теоретичними засадами, які ми обговорюємо в цьому звіті.

Вільна торгівля є основоположним принципом СОТ. Цей принцип підтверджує необхідність відкритих кордонів та усунення тарифних і нетарифних бар'єрів у торгівлі. Вільна торгівля створює умови для обміну товарами та послугами між країнами, що призводить до підвищення економічної ефективності, зниження витрат і зростання доходів. Членство України в СОТ сприяє доступу до зовнішніх ринків, що має вирішальне значення для її економічного зростання.

СОТ прагне до системи, заснованої на правилах, яка сприяє справедливості та передбачуваності в міжнародній торгівлі. Ця система гарантує, що всі країни-члени діють відповідно до однакових торговельних правил та керівних принципів, що ставить їх у рівні умови. Дотримання Україною правил СОТ гарантує їй доступ до глобальної торговельної системи та забезпечує справедливе ставлення до її продукції на зовнішніх ринках.

Прозорість є одним з основоположних принципів СОТ. Він вимагає від країн-членів своєчасного надання повної інформації про їхню торговельну політику та практику. Прозорість гарантує, що СОТ є підзвітною організацією, а її країни-члени дотримуються своїх торговельних зобов'язань. Дотримання Україною принципів прозорості сприяє відкритості та підзвітності у її торговельній практиці.

СОТ прагне до розвитку своїх країн-членів. Вона визнає, що країни, які розвиваються, потребують технічної допомоги та розбудови потенціалу для повноцінної участі у світовій торговельній системі. СОТ надає необхідну допомогу

та підтримку країнам, що розвиваються, щоб допомогти їм інтегруватися у світову торговельну систему. Україна, як країна, що розвивається, може скористатися цими ресурсами для сприяння розвитку своєї торгівлі.

Співпраця між Україною та СОТ ґрунтується на кількох теоретичних засадах, серед яких вільна торгівля, система, що базується на правилах, прозорість та розвиток. Співпраця з СОТ пропонує Україні численні переваги, включаючи доступ до зовнішніх ринків, справедливий режим на зовнішніх ринках та технічну допомогу для розвитку торгівлі. Дотримуючись принципів СОТ, Україна може повноцінно брати участь у глобальній торговельній системі та досягти сталого економічного зростання.

Співпраця України зі Світовою організацією торгівлі є важливим аспектом економічного розвитку країни протягом кількох десятиліть. СОТ відіграла значну роль в економічному розвитку України, створивши умови для зовнішньої торгівлі, інвестицій та захисту прав інтелектуальної власності.

В останні роки спостерігається значне зростання української економіки, причому торгівля є основним фактором, що сприяє зростанню ВВП. Членство України в СОТ створило середовище, яке сприяє відкритості та прозорості торговельної практики, що привабило кількох іноземних інвесторів. Однак існує потреба в інформаційній базі, яка забезпечить розуміння торговельного середовища, економічних показників та політики розвитку країни.

Наявність достовірних і повних даних має вирішальне значення для прийняття обґрунтованих рішень, особливо для бізнесу, який прагне інвестувати в Україну. Уряд повинен бути прозорим у наданні відповідної інформації про економічні показники країни, включаючи показники сільськогосподарського сектору, енергетичного сектору та сектору інформаційних технологій.

Доступ до даних про торговельну політику та регулювання, статистику імпорту та експорту, а також інвестиційні тенденції є критично важливими для бізнесу, який прагне брати участь у торговельній та інвестиційній діяльності в Україні. Наявність такої інформації дозволяє інвесторам оцінити потенційні ризики та вигоди, пов'язані з інвестуванням в український ринок.

Для полегшення збору, аналізу та поширення інформації Україна має створити централізоване сховище даних, яке слугуватиме єдиним вікном для всієї інформації, пов'язаної з економічним розвитком, торговельною політикою та інвестиційними можливостями. Ця платформа також має бути доступною для громадськості, включаючи дослідників, студентів та ЗМІ.

Український уряд міг би співпрацювати з міжнародними інституціями, такими як СОТ, Світовий банк та Міжнародний валютний фонд, для створення бази даних, яка б надавала надійну та своєчасну інформацію про економічні показники країни, включаючи зростання ВВП, інфляцію, торговельний баланс та рівень безробіття.

Крім того, уряд повинен інвестувати в розбудову потенціалу зі збору та аналізу статистичних даних, щоб забезпечити високу якість і надійність наявної інформації. Це передбачає підготовку статистиків, економістів та аналітиків даних для ефективного збору та аналізу даних.

Для посилення конкурентоспроможності країни в світових економічних умовах Україна повинна зробити такий комплекс дій:

1. Реформування податкової системи та удосконалення податкового законодавства з метою зменшення податкового тягара на бізнес, залучення інвестицій та сприяння підприємництву.

2. Розвиток торговельних відносин з іншими країнами та укладання вигідних торговельних угод, що дозволяють експортувати українські товари та послуги на світові ринки.

3. Створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу, що є основою економічного зростання країни.

4. Підтримка новітніх технологій та розвиток інфраструктури, що дозволяє країні займати лідерські позиції в різних галузях економіки.

5. Реформування судової системи та посилення боротьби з корупцією, що є головними перешкодами на шляху розвитку економіки.

6. Підвищення якості освіти та підготовка кваліфікованої робочої сили, що забезпечує конкурентоспроможність українських компаній на міжнародних ринках.

Ці заходи взаємодіють між собою та реалізуються на основі діалогу між бізнесом, урядом та науковцями. Це сприяє стійкій та стійкій конкурентоспроможності української економіки в світовому масштабі.

Список використаних джерел:

1. Протокол про вступ України до Світової організації торгівлі від 05.02.2008. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/981_049 (дата звернення 04.03.2023).
2. Щодо окремих аспектів використання механізмів СОТ для захисту інтересів національних товаровиробників. Аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1278/>
3. Деркач Т. В. Регіональна економічна інтеграція у системі глобалізації світової економіки. Економічні інновації. - 2014. - Вип. 57. - С. 127-135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есinn_2014_57_15 (дата звернення 30.03.2023).
4. Корольова О., Білан Т.,. Взаємодія України зі Світовою організацією торгівлі: теоретичні та практичні аспекти / Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: збірник наукових праць. – 2018. – Вип. 1 (28). – С. 129-140.
5. Данильченко Т. С. Україна і Світова організація торгівлі: досвід перших років співпраці / Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. - 312013. - № 3. - С. 107-110. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2013_3_22 (дата звернення 22.03.2023).
6. Слободян В. Україна та СОТ: співробітництво в рамках сприяння міжнародній торгівлі // Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конф., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь, м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.], 2020. С. 80–82. URL : http://ndi-fp.nusta.edu.ua/files/doc/2020_Zbirnyk_tez_Konf_NDCMS%2025-31.05.2020-1.pdf. (дата звернення 17.03.2023).
7. Закону України "Про Митний тариф України" від 5 квітня 2001 року N 2371 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20#Text> (Дата звернення: 10.03.2023)

8. Закон України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту" від 22.12.1998 № 330-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14> (Дата звернення: 10.03.2023)

9. Генеральна угода про торгівлю послугами - Міжнародний документ від 15.04.1994. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_017#Text (Дата звернення: 10.03.2023)

10. Угода про технічні бар'єри в торгівлі . URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_008 (Дата звернення: 10.03.2023)

11. Жук, О. О., Костюк І.І., Формування механізму взаємодії України із Світовою організацією торгівлі на основі концепції "Global Trade Governance" / Підприємництво, економіка та право. – 2019. – № 3. – С. 25-32.

12. Кононенко, В. А., Бондар О. О., Механізм впровадження зобов'язань України у рамках СОТ: теоретичний та практичний аспекти / Вісник Харківського національного економічного університету. – 2016. – № 5. – С. 36-44.

13. Назаренко, Є. В., Гнатюк Є. В., Проблеми взаємодії України та СОТ в умовах світової кон'юнктури / Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2017. – № 3 (70). – С. 76–80.

14. Світова організація торгівлі (СОТ) URL: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodnividnosini/svitova-organizaciya-torgivli-sot>. (дата звернення 13.03.2023).

15. Ішук Ю. А., Орехова Т. В., Трансформаційні процеси на міжнародних товарних ринках під впливом викликів сучасної міжнародної торговельної політики: монографія. Вінниця : ТВОРИ 2022.

16. Гончар Д.Р. Роль та місце СОТ у регулюванні торговельних відносин між країнами на сучасному етапі розвитку міжнародної торгівлі / Матеріали Норвезько-Української конференції, присвяченої діяльності Ф. Нансена в Україні у 1921–1922 роках, (Харків, 10–11 жовт. 2019 р.) / Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна; Посольство Норвегії в Україні. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2019. URL: http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/14971/2/Honchar_tezy%20%281%29%20%282%29.pdf

17. Бобух І.М. Національні та глобальні детермінанти економічного зростання України: наукова доповідь/заред. д.е.н. І.М.Бобух; НАН України, ДУ «Ін-текон.та прогнозув.НАНУкраїни».–Електрон.дані.–К.,2018.–390. URL: <http://ief.org.ua/docs/sr/299.pdf>

18. Угода про заснування Світової організації торгівлі від 15.04.1994 [Електронний ресурс]. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_342 (дата звернення 01.03.2023).

19. Угода про технічні бар'єри у торгівлі від 15.04.1994. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/981_008.

20. Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою [Електронний ресурс]. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/en/124_052-16 (дата звернення 20.04.2023).

21. Угода про заснування Світової організації торгівлі від 15.04.1994 [Електронний ресурс]. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_342 (дата звернення 01.03.2023).

22. Чириченко Ю. В. Світова організація торгівлі: окремі пріоритети вдосконалення діяльності / Економічний простір. - 2013. - № 69. - С. 33-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есpros_2013_69_6 (дата звернення 15.04.2023).

23. Ішук Ю. А. Детермінанти процесу глобалізації на міжнародних товарних ринках. Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. 2017. № 17. С. 125–131.

24. Атаманчук З.А., Макогін З.Я. Глобалізація світових ринків товарів та послуг. Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Серія: «Економіка». Т XX. Вип. 314. Маріуполь: ДДУУ, 2019. С. 251–257.

25. Заблоцька Р. О. Політична економія сучасної міжнародної торгівлі. Міжнародні відносини Серія" Економічні науки". 2018.

26. Діяльність підприємств. Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 16.04.2023).

27. Брич В. Я., Охота В. І. Міжнародна конкурентоспроможність країн в умовах глобалізації: моногр. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 212 с.

28. Економічні проблеми членства України в СОТ: монографія / В.І. Коміренко, О.В.Коміренко, В. І., Троненко та ін.; за ред. В. І. Троненка. – К. : КиМУ, 2010. – 218 с.

29. Україна і світова організація торгівлі. URL: <http://wto.in.ua/index>.

30. Коміренко В.І., Коміренко О.В., Троненко В. І. Економічні проблеми членства України в СОТ: монографія / за ред. В. І. Троненка. – К. : КиМУ, 2011. – 218 с.

31. Линник В.М., Шпирка Ю. В., Експертна оцінка загальних наслідків приєднання України до СОТ для галузей промисловості. / Економічний простір. – 2013, – № 23/1. – С. 25-30.

ДОДАТКИ

Таблиця А - Динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі товарами
(млн.дол. США)

Роки	Усього	Країни СНД ²	Інші країни світу ²	Європа	Країни ЄС	Азія	Африка	Америка	Австралія і Океанія
Експорт									
1996	14400,8	7222,0	7178,8	3456,9	3185,2	2894,2	209,3	598,3	20,1
1997	14231,9	5536,3	8695,6	3675,3	3403,6	3878,6	472,4	652,5	16,8
1998	12637,4	4170,8	8438,6	3993,0	3765,0	3028,5	562,0	865,4	17,4
1999	11581,6	3210,1	8371,5	3790,2	3555,3	3225,9	617,1	692,4	45,1
2000	14572,5	4459,7	10112,8	4680,2	4438,6	3475,7	731,5	1217,5	7,0
2001	16264,7	4639,0	11625,7	5720,9	5167,6	4006,6	877,0	1011,9	7,4
2002	17957,1	4320,1	13637,0	6515,8	5847,0	5125,0	1055,2	936,9	4,1
2003	23066,8	5942,0	17124,8	9147,4	8395,9	5503,1	1250,3	1219,2	4,8
2004	32666,1	8409,4	24256,7	11764,3	10715,0	8178,3	1758,0	2544,2	11,7
2005	34228,4	10531,1	23697,3	10881,4	9935,1	8576,9	2393,9	1831,2	13,7
2006	38368,0	12351,1	26016,9	12625,5	11778,7	8446,2	2373,7	2550,9	17,9
2007	49296,1	18087,0	31209,1	14773,8	13696,4	10881,6	2792,0	2686,3	15,7
2008	66967,3	23166,3	43801,0	19732,8	17625,1	15887,0	3902,4	4144,0	64,0
2009	39695,7	13472,9	26222,8	10264,5	9077,7	12131,7	2627,8	1124,2	21,6
2010	51405,2	18740,6	32664,6	13829,6	12411,9	13715,4	3018,7	2000,0	28,4
2011	68394,2	26177,0	42217,2	18442,4	17378,0	17737,8	3344,2	2552,3	29,8
2012	68830,4	25318,6	43511,8	17424,0	16410,8	17681,1	5638,2	2607,7	50,9
2013	63320,7	22077,3	41243,4	17064,2	16048,4	16813,0	5094,7	2163,6	40,1
2014	53901,7	14882,3	39019,4	17122,1	16413,7	15350,9	5098,2	1372,2	23,5
2015	38127,1	7806,1	30321,0	13248,3	12647,3	12378,9	3803,3	785,6	13,6
2016	36361,7	6031,5	30330,2	13790,1	13178,5	11796,3	3865,1	735,2	18,3
2017	43264,7	6916,4	36348,3	17901,9	17053,4	12967,3	4047,7	1207,9	71,9
2018	47335,0	7025,2	40309,8	20606,0	19572,8	13754,1	4127,0	1620,0	48,6

² Починаючи з даних за 2019 рік графі не заповнюються

Продовження таблиці А

Роки	Усього	Країни СНД ²	Інші країни світу	Європа	Країни ЄС	Азія	Африка	Америка	Австралія і Океанія
2019	50054,6	–	–	26739,5	20122,7	16646,1	4971,5	1467,9	59,0
2021	68072,3	–	–	34213,6	26793,0	24762,1	5626,8	3258,5	73,9
Імпорт									
1996	17603,4	11172,1	6431,3	4655,6	4299,5	672,6	141,5	931,0	24,3
1997	17128,0	9871,7	7256,3	5451,6	5029,3	844,9	136,8	797,9	22,0
1998	14675,6	7889,2	6786,4	4998,5	4638,3	886,9	118,7	755,5	20,9
1999	11846,1	6737,2	5108,9	3547,4	3317,2	762,7	157,8	588,4	27,2
2000	13956,0	8029,6	5926,4	4311,5	3844,9	842,3	136,4	581,4	54,7
2001	15775,1	8821,0	6954,1	4981,7	4525,9	982,0	198,5	740,9	51,0
2002	16976,8	8952,4	8024,4	5751,1	5253,8	1187,4	177,3	856,7	51,5
2003	23020,1	11468,4	11551,7	8165,6	7318,5	2011,3	248,8	1072,2	53,4
2004	28996,8	15189,2	13807,6	9887,2	9172,7	2592,8	279,7	966,1	81,5
2005	36136,3	16988,3	19148,0	12666,4	11708,5	4685,5	426,2	1265,5	103,9
2006	45038,6	20112,3	24926,3	16804,2	15611,6	6143,7	413,0	1465,3	99,5
2007	60618,0	25469,3	35148,7	23048,9	21388,1	9042,2	673,1	2255,4	128,4
2008	85535,3	33377,8	52157,5	30477,0	27552,8	15497,7	1559,1	4190,6	431,7
2009	45433,1	19692,6	25740,5	16233,8	14717,5	6538,6	617,6	2197,9	149,4
2010	60742,2	26697,4	34044,8	20004,5	18187,4	10023,3	874,4	2879,4	261,4
2011	82608,2	37212,4	45395,8	27065,9	24182,1	13279,9	940,6	3913,9	194,0
2012	84717,6	34497,2	50220,4	27569,6	24906,6	17140,5	851,3	4446,7	195,7
2013	76986,8	27941,6	49045,2	28566,2	25640,3	15237,3	749,8	4339,9	93,7
2014	54428,7	17276,9	37151,8	22383,0	20377,1	10848,3	679,9	3021,5	182,2
2015	37516,4	10485,5	27030,9	16665,3	14760,0	7235,8	601,7	2336,6	169,6
2016	39249,8	8565,4	30684,4	18470,2	16431,6	8920,5	553,9	2594,8	120,6
2017	49607,2	11477,9	38129,3	22922,4	20000,4	10679,4	719,0	3615,6	151,4
2018	57187,6	13209,1	43978,5	25370,8	22324,4	13617,3	757,9	4110,6	69,3
2019	60800,2	–	–	38001,9	24242,3	17394,5	819,2	4397,7	116,8
2020	54336,1	–	–	32811,9	23125,5	16390,0	810,3	4239,0	45,8
2021	72843,1	–	–	44327,7	28954,3	22244,6	1213,1	4833,1	178,1

Джерело: складено за даними: Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.